

Norsk Kuratorforening

Kuratorens arbeidsvilkår og oppdragsgivere

Cecilie Andersen

Kirsti M. Hjemdahl

Prosjektrapport

nr. 6/2017

Rapport nr. 6/2017

Norsk Kuratorforening Kuratorens arbeidsvilkår og oppdragsgivere

Cecilie Andersen og Kirsti M. Hjemdahl

Tittel	Norsk Kuratorforening – Kuratorens arbeidsvilkår og oppdragsgivere.
Forfattere	Cecilie Andersen og Kirsti M. Hjemdahl
Rapport	Prosjekt-rapport nr. 6/2017
ISSN-nummer	0808-5544

Bestillingsinformasjon

Utgiver

Agderforskning
Gimlemoen 19
N-4630 Kristiansand

Telefon	48 01 05 20
Telefaks	38 14 22 01
E-post	post@agderforskning.no

Hjemmeside	http://www.agderforskning.no
------------	---

FORORD

Rapporten “Norsk Kuratorforening – Kuratorens arbeidsvilkår og oppdragsgivere” er gjennomført av Agderforskning, på oppdrag fra Norsk Kuratorforening med støtte fra Norsk Kulturråd. Undersøkelsen er basert på de punktene foreningen ønsket undersøkt, og inkluderer synspunkter fra medlemmer og aktører som benytter medlemmenes tjenester. Hovedfokuset har vært hvilke vilkår medlemmene av Norsk Kuratorforening arbeider under og hvilke oppgaver de utfører. Prosjektteamet fra Agderforskning har bestått av Cecilie Andersen og Kirsti M. Hjemdahl. Vi ønsker å takke Norsk Kuratorforening for oppdraget. En spesiell takk går til Norsk Kuratorforenings styremedlemmer Martin Braathen og Silja Leifsdottir, som har bidratt med god dialog og nyttig informasjon underveis. Til sammen er 91 respondenter hørt i undersøkelsen.

Kristiansand, 21.11.2017

Cecilie Andersen og Kirsti M. Hjemdal

INNHALDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING	6
NORSK KURATORFORENING	6
OM UNDERSØKELSEN	6
METODE.....	7
RAPPORTENS STRUKTUR.....	8
2. UNDERSØKELSE AV MEDLEMMENE TIL NORSK KURATORFORENING	9
INNLEDNING	9
HVEM ER MEDLEMMENE TIL NORSK KURATORFORENING?	9
MEDLEMMENES ERFARING SOM KURATOR	9
MEDLEMMENES UTDANNELSE	10
MEDLEMMENES ARBEIDSITUASJON	14
MEDLEMMENES OPPGAVER	16
KUNSTNERISK FRIHET	17
INNTEKT	19
"ØNSKET" ARBEIDSITUASJON FOR NORSK KURATORFORENING'S MEDLEMMER	24
STØTTEORDNINGER OG STIPEND.....	25
MEDLEMMENES VIKTIGSTE KILDE TIL NYE KURATOROPPDRAK	27
MEDLEMMENES ANBEFALING TIL NORSK KURATORFORENING	27
3. INSTITUSJONERS BRUK AV FRILANSKURATORER	30
INNLEDNING	30
AKTØRENS FASTE KURATORER.....	30
AKTØRENS BRUK AV FRILANSKURATORER.....	30
ARBEIDSOPPGAVER FOR FRILANSKURATORENE.....	31
AKTØRENS ERFARING VED BRUK AV FRILANSKURATORER	32
FREMtidig BRUK AV FRILANSKURATORER	36
AKTØRENS HONORERING AV FRILANSKURATORENE.....	36
FORETREKKER AKTØRENE FRILANS ELLER FAST ANSATT KURATOR?	38
4. OPPSUMMERING	39

1. INNLEDNING

Norsk Kuratorforening er en frittstående forening som arbeider for å øke forståelsen for kuratorprofesjonen i Norge. Denne rapporten kartlegger arbeidsvilkårene for kuratorer i Norge. Vi vil i det følgende presentere Norsk Kuratorforening, undersøkelsen, valg av metode og rapportens oppbygning.

NORSK KURATORFORENING

Norsk Kuratorforening ble opprettet i 2011 og er en frittstående forening som arbeider for å øke forståelsen for kuratorprofesjonen i Norge og for medlemmenes rettigheter gjennom å:

- *Bidra til å danne et sterkere fagfellesskap og øke forståelsen for kuratorrollens betydning i offentligheten.*
- *Initiere faglige forum for å diskutere kuratorpraksis og løfte frem relevante fagdebatter.*
- *Arbeide for å etablere, bevare og formidle kunnskap og historie om denne praksisen.*
- *Arbeide for å styrke kuratorprofesjonen overfor myndigheter og forvaltende kulturinstitusjoner.*
- *Arbeide for å styrke kuratorprofesjonens økonomiske vilkår.*
- *Samarbeide med andre nasjonale og internasjonale organisasjoner og grupper som arbeider med tilstøtende interesser.*
- *Utarbeide arbeidsverktøy for kuratorens særegne praksis.*

Foreningen har 78 medlemmer og holder til i Oslo.

Norsk Kuratorforenings behov for mer informasjon om medlemmene

Kuratorfeltet er i rask utvikling, men er lite kartlagt. Norsk Kuratorforening ønsker å finne ut hvem som utgjør medlemmene av foreningen. En slik undersøkelse er av stor verdi, både for foreningen og for det utvidede kunstfeltet. Det vil gi økt kunnskap om en av kunstfeltets nyeste profesjoner, kartlegge behov for stipender, støtteordninger og insentiver. Samtidig vil det kunne spisse foreningens fagideelle og fagpolitiske tilbud mot reelle behov blant medlemmene. Formålet vil være å styrke grunnlaget for en større offentlig samtale om kuratorens rolle, funksjon og arbeidsvilkår.

OM UNDERSØKELSEN

Undersøkelsen er delt inn i to deler.

Del 1: Undersøkelse av medlemmene til Norsk Kuratorforening

Norsk Kuratorforening har listet opp følgende punkter de ønsker mer informasjon om:

- Hvem er de som kaller seg kuratorer i Norge?
- Hvilken utdanning har de, og innenfor hvilke fagområder?
- Hvor viktig er en særegen kuratorutdanning?
- Hvor mye tjener norske kuratorer, hvordan er inntektsutviklingen, og under hvilke arbeidsforhold jobber de?
- Hvor mye arbeidstid per år bruker de som kuratorer?
- Hvor mange ville vært interessert i å kuratere på heltid om de fikk muligheten, for eksempel gjennom arbeidsstipend eller faste stillinger?
- Hvor mange er organisert i fagforeninger og medlemmer av fagideelle foreninger?
- Hvilke oppgaver innbefatter oftest et kuratorisk oppdrag?
- Hvordan er situasjonen for fast ansatte kuratorer, sammenliknet med frilanskuratorer? Har disse to gruppene vesentlig forskjellige arbeidsoppgaver? Er det forskjeller i lønnsnivå og kunstnerisk frihet?

Del 2: Undersøkelse rettet mot kunst/formidlingsinstitusjoner om bruk av frilanskuratorer

Målsettingen er å kartlegge hvor utbredt bruk av kuratorer er blant kunstinstitusjoner. Er det en synkende eller økende tendens? Hvilke positive og negative erfaringer har de gjort seg ved bruk av frilanskuratorer? Hvilke oppgaver utfører frilanskuratorene og hvordan honoreres de? Dette er blant punktene som blir undersøkt i denne delen av undersøkelsen.

METODE

Både sekundær- og primærdata er innhentet i undersøkelsen.

Nærmere om innhentet primærdata

Primærdata ble innhentet gjennom webbasert spørreundersøkelse høsten 2017. Websurvey er en svært kostnadseffektiv metode som evner å samle inn mye informasjon på kort tid. Metoden gir også mulighet for å innhente informasjon fra mange respondenter. Metoden er vel utprøvd. To undersøkelser ble sent ut ved hjelp av programvaren SurveyXact:

1) Websurvey til medlemmene til Norsk Kuratorforening. 78 skjemaer ble sent ut hvorav 65 ble besvart (83% besvarelsesgrad).

2) Websurvey til enheter som antas å ha benyttet frilanskuratorer. 30 skjemaer ble sent ut hvorav 25 ble besvart (83% besvarelsesgrad).

Nærmere om innhentet sekundærdata

Det er ikke gjennomført liknende undersøkelse av medlemmene til en kuratorforening i Norge eller i skandinaviske land tidligere. Det var derfor begrenset relevant sekundærdata tilgjengelig.

Undersøkelsens styrker og svakheter

Det er både styrker og svakheter med den gjennomførte undersøkelsen. En styrke ved undersøkelsen er høy svarprosent. Hele 83% av dem som mottok undersøkelsene, besvarte spørreskjemaet. Høy svarprosent styrker undersøkelsens validitet. Undersøkelsen inkluderer også perspektiv fra både kuratorene selv, i tillegg til synspunkter fra institusjoner som benytter seg av frilanskuratorer. Dette gir et unikt innblikk i norske kurators arbeidsliv, sett fra to ulike perspektiver.

Følgende svakheter med undersøkelsen er observert:

- Flere av institusjonene som er undersøkt arbeider med utenlandske kuratorer finansiert med utenlandske midler, eller finansiert med midler som går direkte til kuratoren. Institusjonen drar likevel nytte av oppdraget og kan også være prosjektleder for oppdraget. Men de økonomiske midlene blir ikke registrert i institusjonen og blir dermed ikke registrert i denne undersøkelsen.
- Undersøkelsen fanger ikke opp kuratorer som ikke er medlem av Norsk Kuratorforening.
- Noen av respondentene har ulike roller hvor de blant annet er medlem av Norsk Kuratorforening og leder for en av de undersøkte institusjonene. Disse kan ha svart på både undersøkelse 1 og undersøkelse 2, og kan ha sett svarene opp mot hverandre.
- Kuratorbegrepet var ikke definert før undersøkelsen startet. Hva er en kurator? Hva med en som har lignende arbeidsoppgaver som en kurator, men en annen stillingsbetegnelse? Når respondentene skulle angi hvilken stillingstype de har i dag, så vi at gjeldende stillingstyper er svært kompleks. Stillingene er en kombinasjon av midlertidige ansettelse, oppdragsbasert, fast ansettelse, kurator/ikke kurator- stillinger, etc. Respondentene måtte angi den mest beskrivende stillingstypen. Dette betyr ikke at det kun er den oppgitte stillingstypen de har i dag. De kan ha flere ulike stillingstyper, uten at spørreskjemaet har fanget det opp.

RAPPORTENS STRUKTUR

Rapporten er delt inn i 3 kapitler. Kapittel 1 presenterer bakgrunn for rapporten og beskriver metoder som er benyttet. Kapittel 2 presenterer resultat fra undersøkelse av medlemmene til Norsk Kuratorforening. Hovedfokus er kuratorenes arbeidssituasjon. Kapittel 3 undersøker institusjoner og enheter som benytter frilanskuratorer. Kapittel 4 oppsummerer undersøkelsens funn.

2. UNDERSØKELSE AV MEDLEMMENE TIL NORSK KURATORFORENING

INNLEDNING

Norsk Kuratorforening har 78 medlemmer. 65 besvarte det utsendte spørreskjemaet (83% besvarelsesgrad). Nedenfor følger kuratorenes vurdering av eget arbeidsforhold. Vi ser på hvem medlemmene er, medlemmenes erfaring som kurator, deres utdanning, arbeidssituasjon samt typiske oppgaver kuratorene utfører. Kuratorenes "ønsket" arbeidssituasjon blir også kartlagt. Deretter følger inntekt og inntektsutvikling før vi ser på stipender og støtteordninger. Kapitlet avsluttes med kuratorenes organisering i fagforeninger og ideelle organisasjoner.

HVEM ER MEDLEMMENE TIL NORSK KURATORFORENING?

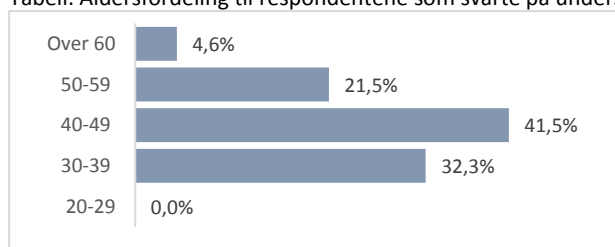
Kjønn

Undersøkelsen viser at medlemmene til Norsk Kuratorforening består av 78,5 % kvinner og 21,5 % menn. 82% av kvinnene, og 94% av mennene besvare spørreskjemaet.

Alder

Majoriteten av medlemmene som svarte på undersøkelsen er i aldersgruppen 30-49 år.

Tabell: Aldersfordeling til respondentene som svarte på undersøkelsen.

N=65.

Bosted

51% av medlemmene som besvarte undersøkelsen holder til Oslo eller Akershus, etterfulgt med 17% fra Region Vest. Midt-Norge er representert med 11%. Åtte kuratorer (12,3%) har fast eller delvis tilholdssted i utlandet. Disse holder til i København, Stockholm, Berlin, Grønland og California.

Tabell: Bosted til medlemmer av Norsk Kuratorforening

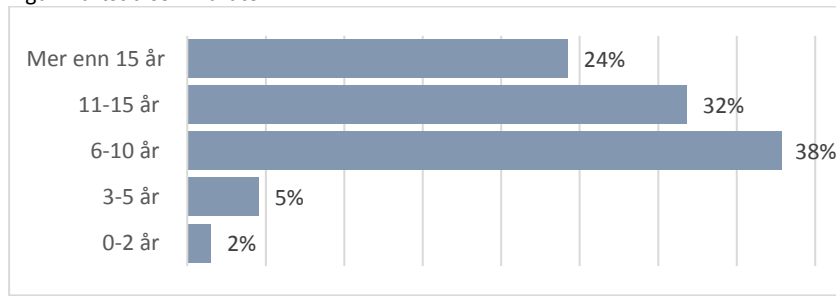
Bosted	Antall kuratorer	Andel
Oslo/Akershus	30	46 %
Oslo/Akershus/Utlandet	3	5 %
Region Vest	11	17 %
Region Midt Norge	7	11 %
Region Nord	5	8 %
Region Øst	2	3 %
Region Øst/Utlandet	1	2 %
Region Sør	2	3 %

N= 65

MEDLEMMENES ERFARING SOM KURATOR

Hele 94% av medlemmene til Norsk Kuratorforening har mer enn 5 års erfaring som kurator. 56% har mer enn 10 års erfarings innenfor sitt fagfelt.

Figur: Fartstid som kurator.

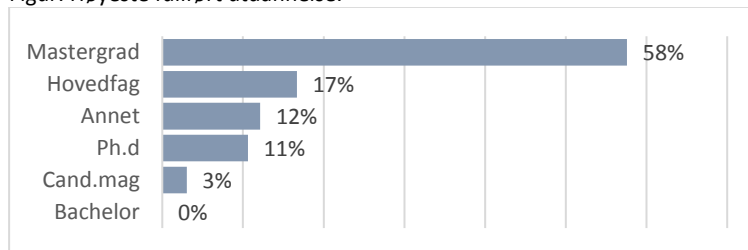

N=66.

MEDLEMMENES UTDANNELSE

I undersøkelsen ble medlemmene bedt om å oppgi høyeste fullførte utdanning. 75% av medlemmene til Norsk Kuratorforening har fullført en mastergrad eller hovedfag. Blant medlemmer som har fullført en mastergrad oppgir tre respondenter å være i et doktorgradsløp. 11% har allerede fullført en doktorgrad.

Figur: Høyeste fullført utdanning.

N=66.

I gruppen "Annet" er utdanning som ikke har resultert i en grad representert. Eksempel på dette er:

- 4-årig kunstutdanning på kunstakademi.
- Stipendiatprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid.
- Kuratorstudie på Masternivå (på det tidspunktet var det ikke godkjent som Master).
- Bachelor i Fine Art og Kuratorstudie ved Høyskolen i Telemark (ga ikke grad).
- Kunstakademiet i Trondheim.
- Fullført videregående.

Samlet sett er medlemmene til Norsk Kuratorforening en høyt utdannet gruppe.

Utdanningsinstitusjon

15 respondenter gjennomførte sin høyeste utdanning ved Kunst- og Designhøgskolen i Bergen. Deretter følger Universitet i Oslo og Universitetet i Bergen. Nedenfor følger oversikt på hvilken utdanningsinstitusjon medlemmene til Norsk Kuratorforening har sin utdanning fra.

Tabell: Utdanningsinstitusjon.

Utdanningsinstitusjon	Antall respondenter som har oppgitt den enkelte institusjonen
Kunst- og Designhøgskolen i Bergen	15
Universitetet i Oslo	11
Universitetet i Bergen	8
Stockholms Universitet	4
Kunsthøgskolen i Oslo	3
Konstfack i Stockholm	3
Københavns universitet	3
NTNU	3
Göteborgs universitet	2
Goldsmiths College, University of London	3
Annen utdanningsinstitusjon	17

N=66. Flere svar mulig.

Blant Annet er følgende utdanningsinstitusjoner nevnt: Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo; BI; Center for Curatorial Studies, Bard College, USA; De Appel Art Center Freie Universität, Berlin; IUAV, Universitetet i Venezia; Universitetet i Reading, Storbritannia Universitetet i Zürich, Sveits; John Cabot University, Roma; Kunstakademiet i Trondheim; Lunds universitet; Masaryk universitet Brno; Parsons The New School i New York; Universitetet i Tromsø, Norges arktiske universitet; University College London; Manchester University / Sothebys Institute; University of Kent; University of Salzburg; Kungliga Konsthögskolan, Stockholm.

Fagfelt

Kunsthistorie og ulike kuratorstudiet er det fagfeltet flest av medlemmene til Norsk Kuratorforening har sin høyeste utdanning innenfor. Fordelingen for fagfelt er som følger:

Tabell: Fagfelt

Fagfelt	Antall respondenter som har tatt studier innen fagfeltet
Kunsthistorie	19
Ulike kuratorstudier	19
Billedkunst/fine art	6
Ulike kunststudier	5
Diverse kulturstudier	4
Filosofi	3
Teater/dramaturgi	2
Utstillingsstudier	2
Fotografi	2
Litteraturstudier	2
Kunstvitenskap	2
Annet	7

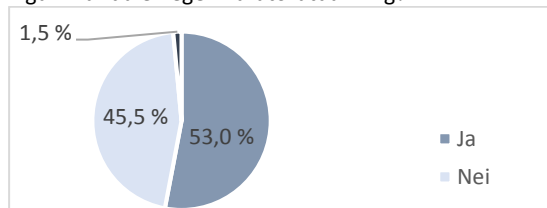
N=66. Flere svar mulig.

Blant Annet er følgende fagfelt nevnt: Arkitektur, Film og medievitenskap, Idéhistorie, Ledelse, Medievitenskap. Flere av respondentene har nevnt flere fagfelt.

Kuratorutdanninge

53% (35 stk) av respondentene har en egen kuratorutdanning.

Figur: Har du en egen kuratorutdanning?

N= 66.

Av respondenter med gjennomført kuratorutdanning, har 54% (19 stk) gjennomført denne på Kunst- og designhøgskolen i Bergen/tidligere Kunsthøgskolen i Bergen. 11% har gjennomført Curatorlab ved Konstfack i Stockholm, mens 8,6% (3 stk) har gjennomført studiet "Kuratorarbeid utstilling og formidling" ved Høyskolen i Telemark i samarbeid med Norske kunstforeninger og Nasjonalmuseet for kunst, design og arkitektur. Kuratorutdannelsen til medlemmene er som følger:

Tabell: Oversikt utdanning og utdanningsinstitusjon for kuratorer.

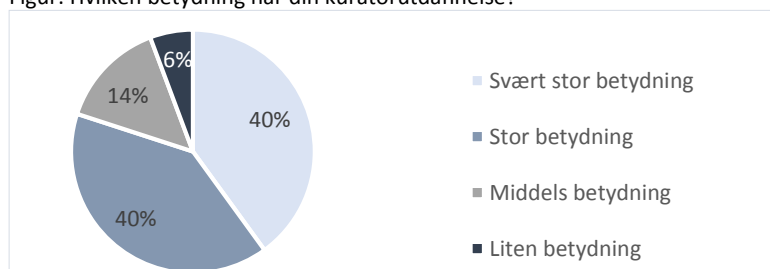
Utdanningsinstitusjon	Utdannelse	Antall ganger oppgitt
Kunst- og designhøgskolen i Bergen/tidligere Kunsthøgskolen i Bergen	MA Skapende kuratorpraksis eller Deltidsstudium Skapende kuratorpraksis	19
Konstfack	Curatorlab	4
Høyskolen i Telemark i samarbeid med Norske kunstforeninger og Nasjonalmuseet for kunst, design og arkitektur.	Kuratorarbeid utstilling og formidling	3
Whitney Independent Study Program, Whitney Museum, New York	Whitney Independent Study Program - Curatorial Studies	2
Konstfack	MFA i Critical Writing & Curatorial Practice	1
Node Center for Curatorial Studies, Berlin	Curatorial Residency Programme	1
Bard College	Curatorial Studies	1
Università Iuav di Venezia / Universitetet i Reading, Storbritannia / Universitetet i Zürich, Sveits	Exhibition studies (Visual Arts' Planning and Production) + Doktorgradsstudier	1
Stockholm University	International MA in Curating including Law	1
Royal College of Art	MA Curating Contemporary Art	1
Goldsmiths College, University of London	Master of Creative Curating	1

N=35.

Betydning av kuratorutdannelsen

80% av dem som har en egen kuratorutdanning mener utdannelsen er "av stor" eller "svært stor" betydning. Kun 6% (2 stk) mener den har "liten" betydning.

Figur: Hvilken betydning har din kuratorutdanning?

N= 35.

Respondentene fremhever flere områder kuratorutdanningen har hatt en særlig betydning. *Kompetansehevende, nettverk, jobbtilbud og praktisk erfaring* trekkes frem av flere. Vi ser i det følgende nærmere på nevnte områder.

Kompetansehevende

Ulike former for økt kompetanse trekkes frem av 20 respondenter (57%). Respondentene sier blant annet følgende:

“Et godt verktøy i utvikling av konsepter”.

“Større forståelse for kuratorfaget og strømninger i tiden”.

“Profesjonalisering”.

“Kuratorutdanningen gir et annet faglig perspektiv enn kunstutdanningen. Til sammen gir det en god bakgrunn”.

“Gjennom kuratorutdanningen fikk jeg innarbeidet noen analytiske verktøy som kommer til stor nytte i utviklingen og gjennomføringen av prosjekter”.

“En akademisk innføring i kuratorvirksomhet kunsthistorisk sett, innføring i utstillingshistorikk.”

“Kuratorutdanningen har gitt meg større forståelse for fagfeltet og hvilke sammenhenger kunst kan inngå i.”

“Utdannelsen ga meg et solid faglig grunnlag og var en viktig faktor i hvilken retning mitt arbeid tok senere.”

“Utover å gi meg et papir og bevis på at jeg har kunnskap innenfor fagfeltet gir det meg også verdifulle verktøy til å praktisere som kurator og til å se meg selv, mine prosjekter og fagfeltet i en større internasjonal diskurs og kontekst. Det er betydningsfullt for å kunne skape prosjekter som er aktuelle og som kan delta i en større internasjonal kontekst. I tillegg har det gitt meg språk til å skrive og snakke om prosjektene og verdifull øvelse i formidling.”

Nettverksbyggende

14 stk (40%) vektlegger et bredere “nettverk” som en effekt av kuratorutdannelsen. Både nasjonale- og internasjonale nettverk trekkes frem. Respondentene sier blant annet:

“Det mest betydningsfulle har vært å få nære kolleger fra ulike land og de samarbeid vi har utviklet i ettertid”.

“Nettverket jeg fikk gjennom studiet har vært veldig viktig”.

Praktisk erfaring

6 respondenter (17,1%) mener Kuratorutdannelsen har gitt dem “praktisk erfaring”. En respondent trekker frem følgende:

“Å arbeide sammen med ti ulike kuratorer fra like mange land gjorde meg bevisst på hvordan jeg tar beslutninger og hva som er selvfølgelig for meg, med min bakgrunn. Vi skulle sammen løse en felles oppgave og definere et felles prosjekt, og dette bød på helt andre utfordringer enn det å jobbe alene med en gruppe kunstnere som jeg vanligvis gjør. Det var inspirerende og til tider tøft å bli utfordret og lære om kunstfelt i de respektive landene”.

Økt jobbtilbud

5 respondenter (14,3%) fremhever flere "jobbtilbud" som en positiv effekt av kuratorutdannelsen. Respondentene sier blant annet følgende:

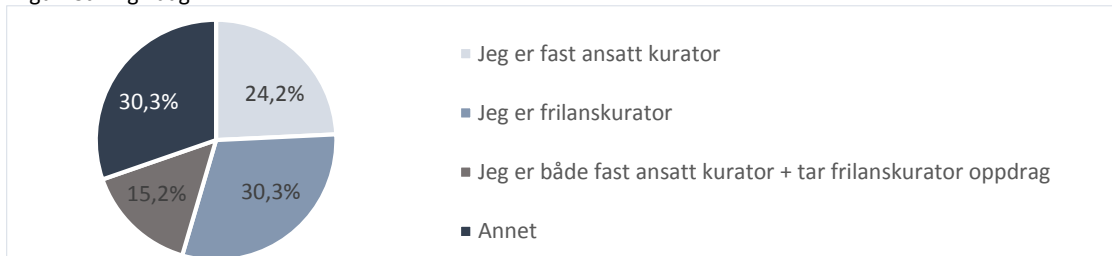
"Større spekter av mulige jobber og arbeidsfelt".

"Det har også gitt meg et stort nettverk og bidratt til at jeg får oppdrag (større faglig pondus)".

MEDLEMMENES ARBEIDSITUASJON

Mangfoldet av stillingstyper er stort og det kan synes som det var utfordrende for medlemmene i Norsk Kuratorforening å kategorisere stillingstypen sin. Kun 24% av medlemmene er fast ansatt som kurator. Ca 30 % oppgir å være frilanskurator. Fem av frilanskuratorene er i et midlertidig engasjement i tillegg til frilansoppdrag. Ca 15% av medlemmene kombinerer fast ansettelse med frilansoppdrag.

Figur: Stilling i dag.

N= 66.

Nærmere analyse av kategorien "Annet", viser følgende fordeling:

Tabell: Fordeling Annet.

Fordeling "Annet"	Antall i kategorien
Jeg er i en åremålstilling + tar frilansoppdrag	4
Jeg er i en åremålstilling	4
Jeg er i en fast annen stilling (ikke kurator) + tar frilansoppdrag	7
Jeg er i en fast annen stilling (ikke kurator)	3
Jobbsøkende	1
Driver et eget visningssted	1

N=19 i kategorien "Annet".

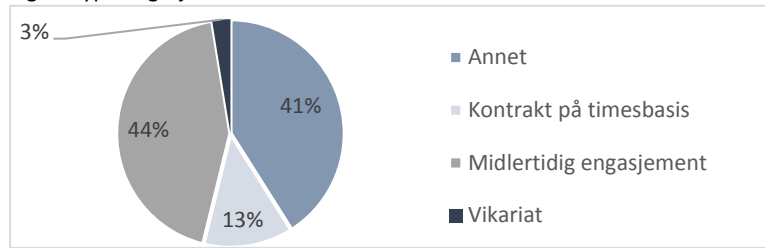
Vi vil i det følgende se nærmere på følgende kategorier:

- Frilanskuratorer
- Fast ansatte kuratorer

Nærmere om frilanskuratorer

21 respondenter oppgir at de per i dager frilanskurator, mens øvrige 21 har en kombinasjon mellom frilans- og annen type stilling. Vi vil i det følgende se nærmere på disse. I undersøkelsen ble respondentene bedt om å beskrive hvilke typer engasjement de hadde i 2016. 44% (17 stk) var i midlertidig engasjement, 13% (5 stk) hadde kontrakt på timesbasis, mens 2% (1 respondent) var i et vikariat.

Figur: Type engasjement for frilanskuratorer i 2016.

N= 39. Inkluderer de som har frilansoppdrag. Ikke inkludert dem med 100% fast jobb som kurator.

41% (16 stk) oppgir *Annet*. I gruppen *Annet* er følgende representert:

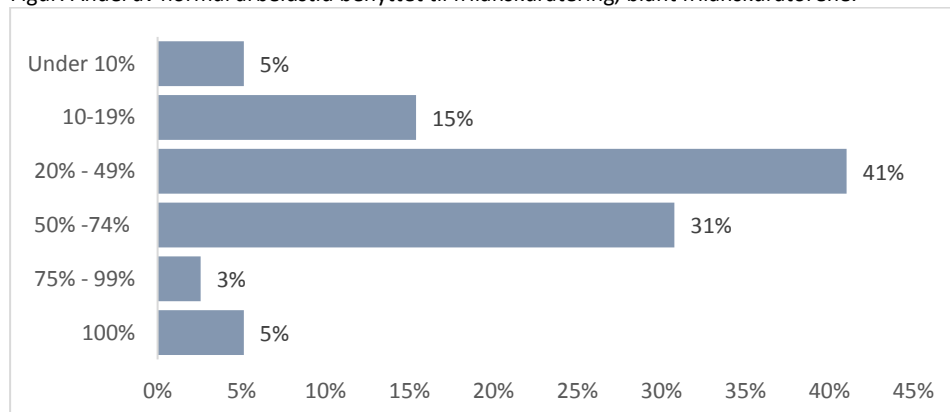
- Prosjektbasert.
- Ulike prosjekter. Noen betalte, andre ikke.
- Ubetalt samarbeidspartner i to utstillingsprosjekter i 2016.
- Mest selvorganiserte prosjekter via prosjekttrom.
- Veksler mellom engasjement og ansettelse med begrenset varighet.
- Kunstner og kurator – prosjektbasert.
- Prosjektoppdrag etter honorar.
- Engasjert i kontrakt på timesbasis og engasjert med fast fee based betaling.
- Åremål

Enkelte i *Annet* kategorien har ikke hatt kuratoroppdrag i 2016. En respondent forklarer manglende inntektsbringende kuratoroppdrag som følger: *“Jeg prioriterer i dag skrivevirksomhet framfor kuratering”*. Andre har andre inntektsbringende oppdrag. En av disse sier: *“Som kurator/kunstner har jeg lite inntekt, men som kunstkonsulent er det inntekt”*.

Tid benyttet til frilanskuratering

Respondentene ble bedt om å oppgi hvor mye tid de benytter til frilanskuratering. De fleste av respondentene benytter mellom 20% og 50% av disponibel tid til frilanskuratering. Det er svært få av frilanskuratorene som har over 75% engasjement som frilanskurator.

Figur: Andel av normal arbeidstid benyttet til frilanskuratering, blant frilanskuratorene.

N= 21

Nærmere om fast ansatt kuratorer

24% (16 respondenter) oppga å være fast ansatt som kurator. Av disse hadde alle 100% stilling. Ca 50% av disse er ansatt ved et museum, etterfulgt av kunsthall/kunstforening, mindre uavhengig

institusjon og «Annet». Inkludert i «Annet» er: Kunst i offentlig rom (KORO) og offentlig finansiert prosjekttrom.

Figur: Fordeling type institusjoner medlemmene til Norsk Kuratorforening er fast ansatt i.

N=19.

MEDLEMMENES OPPGAVER

Det er ønskelig å kartlegge hva slags arbeidsoppgaver kuratorene har. I det følgende vil vi se nærmere på de tre siste utstillingene. Hva slags oppgaver var inkludert og hvor stor andel av den totale arbeidsmengden utgjorde de enkelte arbeidsoppgavene?

Oppgaver tre siste utstillinger

Konsept- og idéutvikling, oppfølging/veiledning av kunstnere, skribentvirksomhet, montering, pressearbeid og budsjettansvar var oppgaver flest oppgir at arbeidsoppgavene tilknyttet utstillingene bestod av. De aller fleste oppgir at sin siste utstilling bestod av flere typer oppgaver. Gjennomsnittlig størrelse på oppgavene var ca 12%. I ni tilfeller bestod en oppgave av mer enn 40% av oppdraget.

Tabellen nedenfor viser hvilke oppgaver som hyppigst ble utført av medlemmene til Norsk Kuratorforening. Også oppgavens gjennomsnittlige omfang er kartlagt. Tabellen tar utgangspunkt i kuratorenes tre siste utstillinger.

Tabell: Oversikt oppgaver de tre siste utstillingene.

Oppgave	Antall oppdrag oppgaven var inkludert i	Andel oppdrag oppgaven var inkludert i	Oppgavens gj.sn størrelse sett i forhold til det totale oppdraget til den enkelte
Konsept og ideutvikling	78	92 %	22 %
Oppfølging/veiledning av kunstnere	70	82 %	15 %
Skribentvirksomhet (katalogtekster, andre typer tekster)	65	76 %	12 %
Montering	63	74 %	12 %
Pressearbeid	62	73 %	8 %
Budsjettansvar	60	71 %	8 %
Administrasjon (søknadsarbeid med mer)	53	62 %	13 %
Oppsøkende virksomhet som atelierbesøk og forhåndssamtale med kunstner(e)	51	60 %	9 %
Rapportering	41	48 %	5 %
Formidling, omvisninger, publikumsrettet aktivitet	40	47 %	8 %
Produksjon av nye arbeider	39	46 %	9 %
Omvisning	29	34 %	6 %
Redaktørvirksomhet (katalog eller bokutgivelser)	29	34 %	11 %
Personalansvar	18	21 %	8 %
Juryarbeid	16	19 %	24 %
Annet	9	11 %	11 %
Konsulentoppdrag	4	5 %	14 %

N: Det var 85 stk som anga prosentvis fordeling av oppgavene som utgjorde 100% for de tre siste utstillingene, og som er inkludert i tabellen ovenfor.

Oppgaver til frilanskuratorer og fast ansatt kuratorer

Det er enkelte forskjeller i oppgaver utført av en fast ansatt kurator og en frilanskurator. Fast ansatt kuratorer utførte i flest tilfeller oppgaver som "konsept- og idéutvikling", "pressearbeid",

“skribentvirksomhet”, “oppfølging av kunstnere”, “montering”, samt «budsjettansvar» og “administrasjon” på sine siste tre utstillinger. Oppgaver utført av frilanskuratorer var “konsept- og idéutvikling”, “skribentvirksomhet”, “oppfølging av kunstnere”, “pressearbeid” og “administrasjon”. Det gjøres oppmerksom på at utvalget er lite.

Tabellen nedenfor viser hvilke oppgaver som hyppigst ble utført av hhv fast ansatte kuratorer og frilanskuratorer. Også oppgavens gjennomsnittlige omfang ble kartlagt. Tabellen tar utgangspunkt i kuratorenes tre siste utstillinger.

Tabell. Arbeidsoppgaver utført av fast ansatte kuratorer og frilanskuratorer ved de tre siste utstillingene.

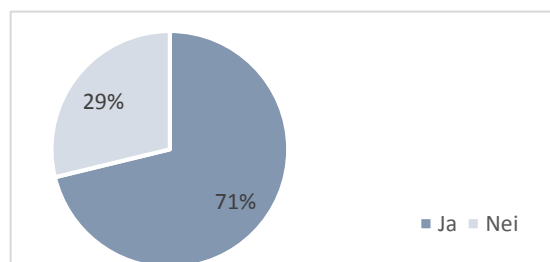
Arbeidsoppgave	Fast ansatte kuratorer		Frilanskuratorer	
	Andel oppdrag oppgaven var inkludert i	Oppgavens gj.sn størrelse sett ift det totale oppdraget til den enkelte	Andel oppdrag oppgaven var inkludert i	Oppgavens gj.sn størrelse sett ift det totale oppdraget til den enkelte
Konsept- og idéutvikling	96 %	19 %	85 %	27 %
Pressearbeid	80 %	9 %	70 %	7 %
Skribentvirksomhet (katalogtekster, andre typer tekster)	76 %	13 %	81 %	17 %
Oppfølging/veiledning av kunstnere	72 %	20 %	81 %	14 %
Montering	68 %	12 %	67 %	13 %
Budsjettansvar	68 %	11 %	67 %	10 %
Administrasjon (søknadsarbeid mm.)	68 %	12 %	70 %	18 %
Rapportering	56 %	6 %	59 %	11 %
Oppsøkende virksomhet som atelier-besøk og forhåndssamtale med kunstner(e)	56 %	10 %	63 %	13 %
Formidling, omvisninger, publikumsrettet aktivitet	40 %	6 %	41 %	8 %
Redaktørvirksomhet (katalog eller bokutgivelser)	36 %	13 %	41 %	7 %
Personalansvar	32 %	8 %	11 %	10 %
Omvisning	32 %	6 %	22 %	7 %
Produksjon av nye arbeider	24 %	8 %	52 %	11 %
Juryarbeid	20 %	16 %	15 %	56 %
Annet	12 %	5 %	7 %	10 %
Konsulentoppdrag	0 %	0 %	11 %	25 %

N: 25 utstillinger gjennomført av fast ansatte kuratorer og 27 utstillinger gjennomført av frilanskuratorer. Kun dem som oppga %-vis fordeling av oppgavene som tilsvarte 100% på dette spørsmålet er med i fremstillingen.

Oppdrag i utlandet

71% har hatt oppdrag i utlandet de siste 5 årene.

Figur: Har du hatt kuratoroppdrag i utlandet siste 5 årene?

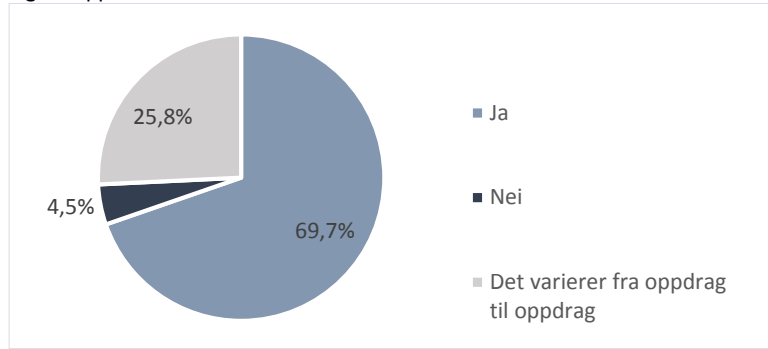

N=66.

KUNSTNERISK FRIHET

Nærmere 70% opplever å ha kunstnerisk frihet i sitt arbeid. Kun 4,5% (3 stk) opplever å ikke ha kunstnerisk frihet. Nærmere 26% sier det varierer fra oppdrag til oppdrag. Det er ingen forskjell på opplevd kunstnerisk frihet blant mannlige eller kvinnelige kuratorer.

Figur: Opplever du å ha kunstnerisk frihet i ditt arbeid?

N=66.

Selv om de aller fleste oppgir å ha kunstnerisk frihet i arbeidet sitt, mener ca 30% at de ikke har slik frihet, eller at det varierer fra oppdrag til oppdrag. Det er ulike ting som kan hindre kunstnerisk frihet. Vi ser i det følgende på respondentens tilbakemeldinger:

Økonomi som hinder for kunstnerisk frihet

53% (9 respondenter) oppgir økonomi som hinder for kunstnerisk frihet. Respondentene sier blant annet:

“Finansiering/budsjett har dessverre stor innflytelse på kunstnerisk frihet til kuratorarbeid.”

“Økonomiske rammer og visningsstedets begrensninger kan redusere den kunstneriske friheten”

En annen respondent forklarer økonomi som hinder på følgende måte:

“Det skjer gjentatte ganger at man ikke klarer skaffe den totale finansiering til å gjennomføre et prosjekt, dette er en del av feltets logikk og realiteter. Prosjekter blir derfor ofte omdefinert og utformet mer pragmatisk i tråd med midlene man har til rådighet. Det er ikke dermed sagt at den kunstneriske friheten blir borte, men for å bruke en metafor: Det legger bestemte rammer for hvilke streker man må tegne innenfor, og aller helst bør kunstnerisk frihet fra tid til annen innebære muligheten til å tegne utenfor strekene.”

De ansattes manglende kompetanse som hinder for kunstnerisk frihet

29% (5 respondenter) trekker frem manglende kompetanse hos de ansatte som hinder for kunstnerisk frihet. Respondentene sier følgende:

“En sjelden gang hindrer også kunstnere eller oppdragsgiver det kuratoriske arbeidet ved å ha bastante meninger for hvordan kunsten skal presenteres”.

“Det er først og fremst når jeg har oppdrag innenfor kunst i offentlig rom at jeg opplever hinder for kunstnerisk frihet i mitt kuratorarbeid. Spesielt er det vanskelig å arbeide innenfor den kommunale sektoren pga. manglende kompetanse på fagfeltet”.

“noen galleristers innblanding”.

Institusjonen/organisasjonen/måten prosjektet er utformet på som hinder for kunstnerisk frihet

29% (5 respondenter) trekker frem institusjonene de jobber for som hinder for deres kunstneriske frihet. En av disse sier at *“institusjonens samfunnsoppdrag”* kan hindre kunstnerisk frihet. En annen sier at selve *“organisasjonsstrukturen”* kan hindre kunstnerisk frihet.

Tidligere inngåtte avtaler som hinder for kunstnerisk frihet

18% (3 respondenter) trekker frem tidligere inngåtte avtaler som et hinder for kunstnerisk frihet i deres arbeid. En respondent sier: "En større institusjon kan ha en del forpliktelser, og også tidligere inngått avtaler som må utføres. Dermed kan man som [...] kun unntaksvis ha total kunstnerisk frihet". En annen respondent uttaler: "Det kan for eksempel være kontrakter oppdragsgiver har inngått på forhånd, som legger føringer for hvordan en samling kan vises".

Overstyring fra finansielle bidragsytere som hinder for kunstnerisk frihet

2 respondenter trekker frem overstyring fra finansielle bidragsytere som et hinder for kunstnerisk frihet. En av disse uttaler: "Overstyring fra finansielle bidragsytere der enkelte faktorer vektlegges ulikt, f.eks. kan kunstnernes nasjonalitet være viktigere enn kunstnerisk kvalitet".

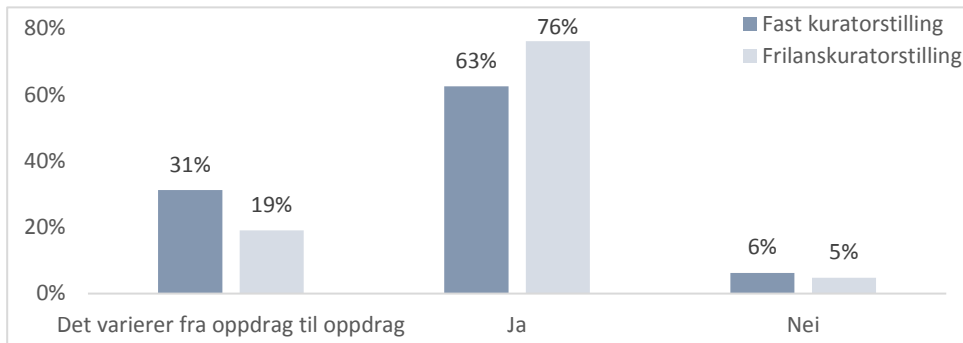
Øvrige hindrer for kunstnerisk frihet

Øvrige hinder som manglende tid, travel hverdag, publikumstilpasning og stedbundne prosjekter, etc, ble også trukket frem av enkelte respondenter.

Kunstnerisk frihet i forhold til stillingstype

Frilanskuratorer opplever, i henhold til undersøkelsen, noe større grad kunstnerisk frihet i forhold til fast ansatte kuratorer.

Figur: Opplevd kunstnerisk frihet kryssset på stillingstypene Frilanskurator og Fast ansatt kurator.

N= 37.

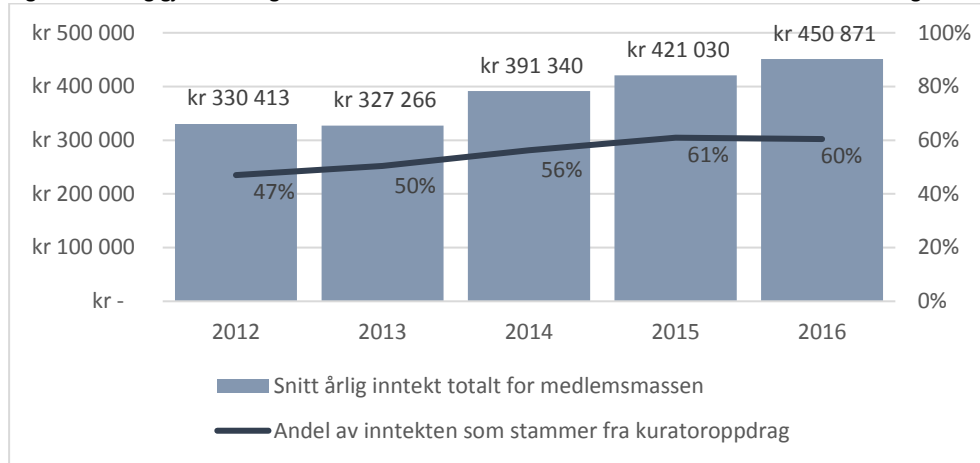
INNTEKT

Det er et behov for å kartlegge inntekten til medlemmene til Norsk Kuratorforening. Det ble derfor innhentet informasjon om årlig lønn fra 2012 til 2016. Vi ser i det følgende hvordan lønnsutviklingen har vært for medlemmene til Norsk Kuratorforeningen.

Utvikling i årlig inntekt

Årlig inntekt blant medlemmene til Norsk Kuratorforening har økt med ca 35% fra 2012 til 2016. I 2012 var gjennomsnittlig inntekt kr 330.413, mens den i 2016 var økt til gjennomsnittlige kr 450.871. Laveste oppgitte lønn i perioden er kr 30.000, høyeste oppgitt lønn er kr 800.000. Andel av inntekten som stammer fra kuratorvirksomhet har økt fra 47% i 2012 til 60% i 2016.

Figur: Utvikling gj. snitt årlig inntekt fra 2012-2016 for medlemmene til Norsk Kuratorforening.

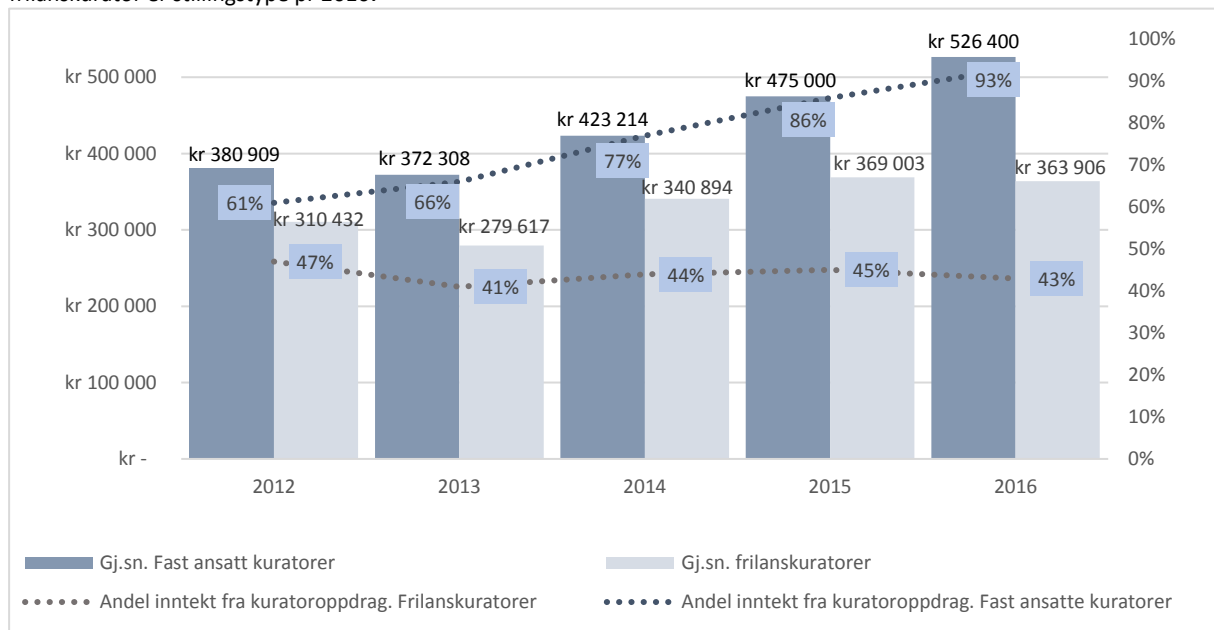

N: 2012=54, 2013=58, 2014=61, 2015=59, 2016=61.

Inntekt i forhold til stillingstype

Fast ansatt kuratorer har langt bedre lønnsutvikling enn frilanskuratorene i perioden 2012 til 2016. Fast ansatt kuratorer hadde i 2016 i snitt 45% høyere lønn enn frilanskuratorene. I 2016 kom 93% av inntekten til fast ansatte kuratorer og 43% av inntekten til frilanskuratorer fra kuratorvirksomhet/oppdrag. Fast ansatte kuratorer har hatt en økning i andel av inntekt som kommer fra kuratorvirksomhet/oppdrag. Økningen kan skyldes at de først i de senere årene er blitt fast ansatt som kurator.

Figur: Frilanskuratorers vs fast ansatte kuratorers årlige inntekt. Utgangspunkt for kategorisering av fast ansatt kurator og frilanskurator er stillingstype pr 2016.

Faste kuratorer som hadde oppgitt lønn: 2012:11; 2013:13; 2014:14; 2015:14; 2016:15.

Frilanskuratorer som hadde oppgitt lønn: 2012:16; 2013:16; 2014:16; 2015:17; 2016:16.

Medlemmenes inntekt i forhold til kjønn

I 2016 var gjennomsnittlig årsinntekt for menn 524.600 kr mens kvinners årsinntekt var 426.900 kr. Kvinnelige kuratorer tjener mindre enn mannlige kuratorer. I 2016 var gjennomsnittlig kvinnelig årsinntekt 81% av gjennomsnittlig mannlige årsinntekt. I 2012 tjente kvinner 91% av sine mannlige kollegaer. Kvinnelig inntekt har økt mindre enn menns inntekt i perioden 2012 til 2016. I 2016 hadde

de kvinnelige kuratorene en årsinntekt mellom 90.000 kr og 700.000 kr. Den mannlige årsinntekten befant seg et sted mellom 220.000 kr og 800.000 kr.

Tabell: Utvikling kvinnelig årsinntekt vs mannlige årsinntekt i perioden 2012-2016.

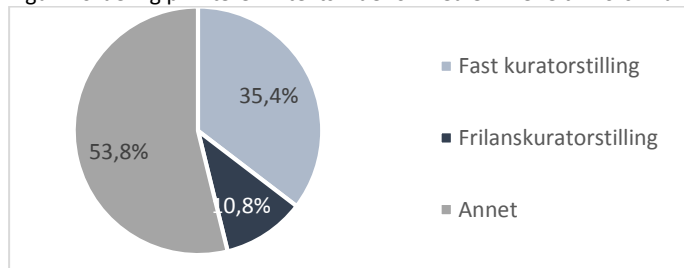
Kjønn	Snitt årsinntekt 2012		Snitt årsinntekt 2016	
Kvinnelige medlemmer	kr	321 850	kr	426 904
Mannlige medlemmer	kr	354 545	kr	524 615
Differanse kvinnelig vs mannlige årsinntekt	kr	-32 696	kr	-97 712
Kvinnelig årsinntekt av mannlige årsinntekt		91 %		81 %

N: 13 menn og 40 kvinner oppgav årsinntekt for 2016. 12 menn og 31 kvinner oppgav årsinntekt for 2012.

Medlemmenes primær inntektskilde

Det er interessant å se hvor medlemmene til Norsk Kuratorforening sier primærinntekten kommer fra. Dette bør sees i sammenheng med oppgitt stillingstype. Det er mindre enn halvparten av respondentene som angir at deres primærinntekt kommer fra fast kuratorstilling eller frilanskuratorstilling. Primærinntekten til 35,4% av medlemmene er fra en fast kuratorstilling, mens kun 10,8% oppgir frilanskuratorstilling som sin primære inntektskilde. 54% av respondentene besvarer spørsmålet med "Annet", noe som indikerer at de har annen primær inntektskilde. Annen primær inntektskilde består blant annet av "fast stilling på annet område enn kurator", "åremålsstilling", "andre midlertidige stillinger", "jobbsøker", "skribent" og "egen næring". Det er ikke et fullstendig samsvar med "oppgitt type stilling" og fordeling primærinntekt. Årsaken til dette kan være den komplekse stillingsstrukturen til medlemmene av Norsk Kuratorforening, og manglende definisjon av kurator.

Figur: Fordeling primære inntektskilde for medlemmene til Norsk Kuratorforening

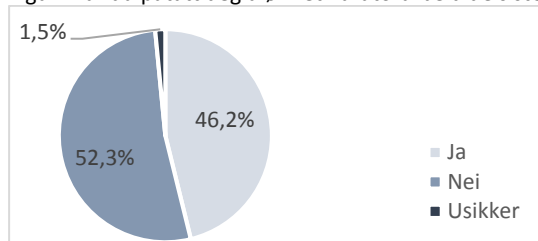

N=65.

Ulønnet kuratorarbeid

46% (30 stk) har påtatt seg ulønnet kuratorarbeid i løpet av de siste 5 årene. 52% har ikke påtatt seg ulønnet kuratorarbeid de siste 5 årene.

Figur: Har du påtatt deg ulønnet kuratorarbeid de siste 5 årene?

N= 65.

Det er ikke forskjell i ulønnet arbeid for frilanskuratorer og fast ansatte kuratorer. Begge gruppene rapporterer i like stor grad ulønnet arbeid. Det er flere menn som har påtatt seg ulønnet kuratorarbeid, i forhold til kvinner. 63% av de mannlige medlemmene har påtatt seg ulønnet kuratorarbeid, mens 41% av de kvinnelige kuratorene har arbeidet ulønnet.

Nærmere om dem som har påtatt seg ulønnet kuratorarbeid siste 5 årene

Det er flere grunner til at medlemmer til Norsk Kuratorforening påtar seg ulønnet kuratorarbeid. Vi vil i det følgende se på de mest aktuelle grunnene:

Ønske om å bidra

“Ønske om å bidra men lite midler til godtgjørelse” nevnes i ulike former av 30% (9 stk) av dem som har påtatt seg ulønnet arbeid. Respondentene sier blant annet:

“Det var ikke midler, og jeg hadde lyst å gjøre det”.

“Engasjement og interesse, visste at institusjonen ikke hadde midler”.

“Faglig interesse, kjærlighet, entusiasme, glede - også der det ikke finnes penger”.

“Fordi jeg ønsket å få gjennomført et prosjekt og jeg ville at kunstneren skulle tjene penger”.

“Gjør det jevnlig for kunstnere med dårlig råd”.

“Jeg jobber gjerne gratis for institusjoner eller steder som ikke har store budsjetter, spesielt hvis mitt honorar skulle minske honorar til kunstner(e) eller deres produksjonsbudsjetter. Logikken er at jeg har for tiden en fast jobb annetsteds”.

“Ønske om å bidra og lite budsjett”.

“Jeg trodde på prosjektet og de hadde lite midler”.

“Fordi det er et prosjekt som bare måtte gjøres”.

Faglig spennende

26% (8 stk) trekker frem “interesse eller faglig spennende” som begrunnelse til hvorfor de påtar seg ulønnet kuratorarbeid. Respondentene sier som følger:

“Det er givende arbeid kunstfaglig sett”.

“Engasjement og interesse for bestemte kunstnerskap”.

“Faglig spennende”.

“Fordi jeg syns oppdragene var interessante”.

“Interesse for prosjektet”.

“Prosjekt av stor interesse”.

“Morsomt, gir meg energi og glede”.

“Som en tjeneste og fordi den var faglig interessant”.

Mulighet for større nettverk

27% (8 stk) begrunner ulønnet kuratorarbeid med at det er “nettverksbyggende, kompetansehevende eller cv-byggende”. Respondentene sier:

“Det handler om å gjøre en jobb for et galleri eller annet, de har ingen penger, men du vet det ser bra ut på cv din”.

“For å skaffe erfaring”.

“For å knytte nettverk”.

“Fordi det var et prosjekt ved en prestisjetung internasjonal kunstinstitusjon. Det var mao. meritterende”.

“Ulønnet kuratorarbeid påtar man seg som oftest pga. at det kan være strategisk i forhold til karriere, få nye jobber etc. Selv om det ikke burde være slik”.

“Mulighet til framtidige lønnede oppdrag”.

“Kulturell kapital, for å åpne opp for framtidige muligheter, fordi det ikke kunne lønnes”.

“Teste ut konsepter, erverve erfaring og nettverk”.

Eksterne forventninger

10% mener ulønnet kuratorarbeid er drevet av “eksterne forventninger”. Disse uttaler:

“De siste tre årene har jeg jobbet mye ubetalt overtid, og jeg anser en andel av dette for å være ulønnet kuratorarbeid”.

“Fordi jeg er ansatt i en institusjon og det forventes at eksternt kuratorarbeid er likevel del av jobben din og eksterne forventninger er at kuratorer som er allerede ansatt behøves ikke å lønnes”.

“Fordi man i min stilling jobber 250% istedenfor de 100% man er ansatt i”.

Selvinitierte prosjekter

“Selvinitierte prosjekter” munner også ofte ut i ulønnet arbeid. Dette trekkes frem av 10% (3 stk) av respondentene:

“Jeg drev et kunstnerdrevet visningsrom på dugnad, vi hadde utstilling og åpning hver tredje helg. Jeg gjorde det fordi det var svært lærerikt og inspirerende i en fase i livet hvor jeg hadde mulighet til å påta meg dette arbeidet i tillegg til annen inntektsgivende jobb”.

“Jeg startet et prosjekttrom hvor vi selv initierte prosjektene. Prosjekttrommet er drevet på støtteordninger og det blir sjeldent gitt nok penger til å både gjennomføre prosjektet og lønne de involverte. Vi har prioritert å honorere kunstnere vi inviterer med inn fremfor å lønne oss selv”.

“Selvinitierte prosjekter hvor jeg ikke kunne betale ut honorar til meg selv. I tilfellene jeg henviser til var det ikke mulig å søke om kuratorhonorar som prosjektstøtte og det var ikke mulig å skaffe midler til honorar på andre måter”.

Usikker økonomi i prosjektet

To respondenter trekker frem mye ulønnet kuratorarbeid i starten av et prosjekt. En av disse sier: *“Som frilans kunstnerkurator starter vi hele tiden opp nye prosjekter, som vi deretter søker støtte til. Det er alltid mye ulønnet arbeide i begynnelsen av et prosjekt”.* Også i prosjektet kan det være usikkerhet om økonomi og mulighet for betaling. En respondent sier følgende:

“Et eksempel: Jeg er med-kurator for [...], der må vi søke om midler fra Kulturrådet, Oslo kommune, etc. Selve kurateringen og planleggingen begynner før man får svar om hvor mye midler som er til rådighet for prosjektet. Med disse usikkerhetsmomentet er det ofte at et prosjekt ender opp med liten eller en symbolsk sum for selve kuratorarbeidet. Dette er et

scenario som skjer i de fleste frilans kurator prosjekter, uansett hvor bra budsjett man utarbeider, man søker støtte og det er først tilslutt at man kan utregne sin egen lønn”.

Som vi ser ovenfor, er det en høy andel av medlemmene til Norsk Kuratorforening som arbeider ulønnet. Dette begrunnes med faglig interesse, ønske om å bidra, eksterne forventninger og manglende midler i organisasjonene. Enkelte trekker også frem at det er viktigere at kunstnerne blir lønnet, enn at kuratorene selv blir lønnet. Det er engasjerte kuratorer som ønsker å bruke kunnskapen sin. En kunnskap som ikke blir belønnet som den burde.

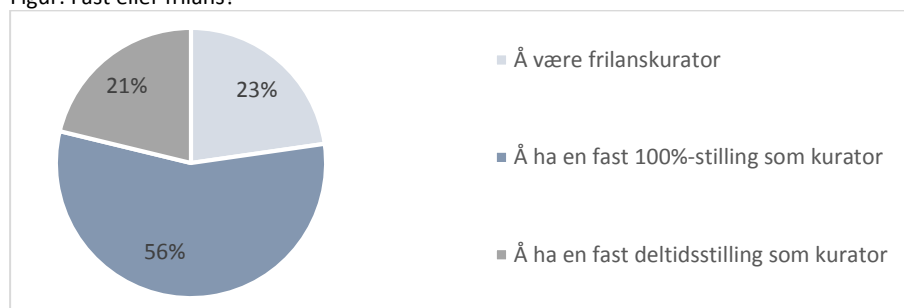
”ØNSKET” ARBEIDSITUASJON FOR NORSK KURATORFORENINGS MEDLEMMER

Det er interessant å se på drømmescenariet til medlemmene til Norsk Kuratorforening. Hva slags arbeidssituasjon ønsker de? Vi vil i det følgende se nærmere på 1) ønsker de fast eller frilans stilling? 2) ved hvilken type institusjon ønsker de å arbeide? 3) ønsker de kuratorarbeid i Norge eller i utlandet?

Frilans eller fast?

56% foretrekker en fast 100% stilling som kurator, mens 21% ønsker fast deltidsstilling som kurator. Det er 23% som ønsker å være frilanskurator.

Figur: Fast eller frilans?

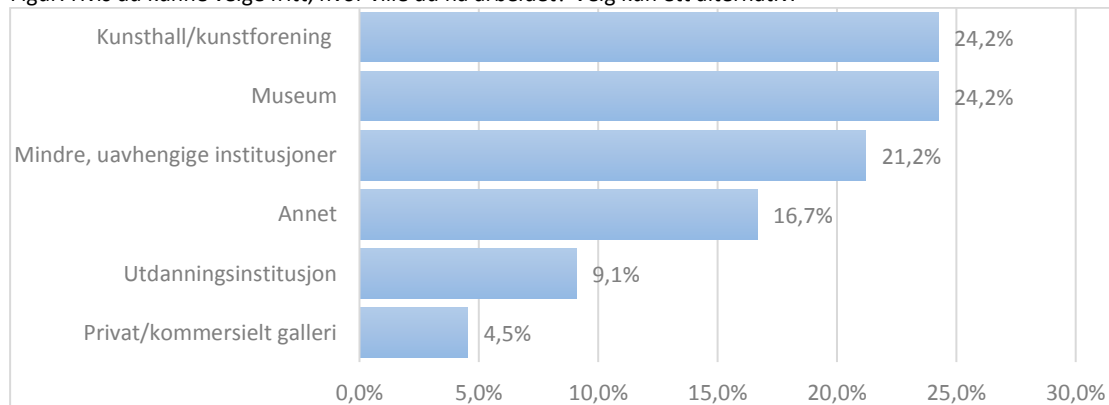

N= 66.

Type institusjon?

Medlemmene ble bedt om å oppgi hvilken type institusjon de ønsker å arbeide ved, dersom de kunne velge helt fritt. Kunsthall/kunstforening, museum og mindre institusjoner er blant de mest attraktive arbeidstedene for medlemmene til Norsk Kuratorforening.

Figur: Hvis du kunne velge fritt, hvor ville du ha arbeidet? Velg kun ett alternativ.

N= 66.

Nærmere 17% nevner andre typer arbeidsplasser, herunder: *Kunsthall/kunstforening/mindre uavhengige institusjoner; profesjonell institusjon, gjerne en som har et eksperimentelt program, ikke for stor; Kunst i offentlige rom; Eget kunstnerdrevet visningsrom; Kombinert visningssted og forskning; Programmerende Teater / Institusjonsteater; Festival; Offentlig eid uavhengig institusjon; Mix av egen forskning og 80% ledelse/kuratoroppdrag.*

Kuratorarbeid i Norge eller i utlandet?

En kombinasjon av kuratorarbeid i Norge og i utlandet blir foretrukket av hele 85% av medlemmene til Norsk Kuratorforening. 5% ønsker kun arbeid i utlandet, mot 9% som kun ønsker arbeid i Norge.

Figur: Ville du arbeidet i Norge eller i utlandet?

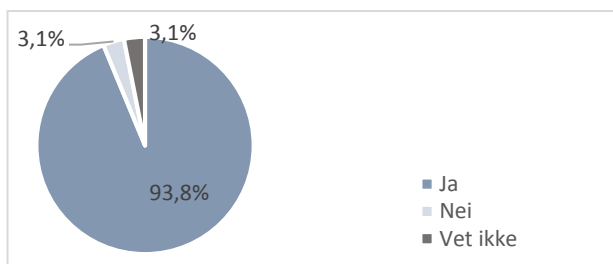
N= 66.

STØTTEORDNINGER OG STIPEND

Interesse for arbeidsstipend

Hele 93,8% (30 respondenter) rapporterer at de ville vært interessert i et arbeidsstipend om de fikk muligheten. Spørsmålet er stilt til dem som oppgir at de er frilanskuratorer eller i en kombinasjon mellom frilans og fast ansatt kurator.

Figur: Ville du vært interessert i et arbeidsstipend som kurator om du fikk muligheten?

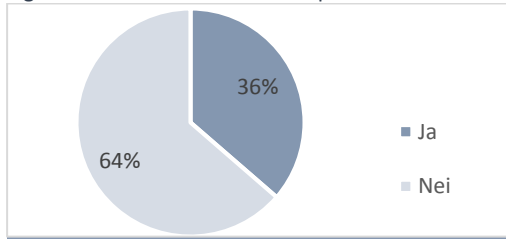

N=32. Besvart av dem som har oppgitt at de er frilanskuratorer.

Mottatt stipender

36% oppgir å ha mottatt en eller annen form for stipend i sitt kuratoriske virke, 64% har ikke mottatt et stipend. Det er flere som har mottatt flere stipender i løpet av sin karriere. Andelen som har mottatt stipend er langt høyere blant dem med en særegen kuratorutdanning. 75% av dem som har en kuratorutdannelse har mottatt stipend. 25% av dem uten egen kuratorutdannelse har mottatt stipend.

Figur: Andel som har mottatt stipend i sitt kuratoriske virke.

N=66.

Respondentene oppgir å ha mottatt følgende stipender i sitt virke:

Tabell: Oversikt stipender mottatt av medlemmene til Norsk Kuratorforening.

Stipend	Antall som oppgir stipendstøtte
OCA reisestøtte, residency	14
Norsk Kulturråd, skrive stipend, publikasjonsstøtte, diverse andre stipender	9
Bergen Kommune (prosjektstøtte, Kritikkk/teoriutvikling, arbeidsstipend, kulturpriser)	4
Stavanger Kommunes kuratorstipend	3
Fritt Ord støtte	3
Statens kunstnerstipend	3
Andre stipender	18

Andre stipender som oppgis er: Österlindska stipendstiftelse; Veneto-regionen scholarship; UiO - 2 reisestipender i forbindelse med forskning; Produksjonsstøtte for en publikasjon; Norsk faglitterær- og oversetterforening - 3 mnd arbeidsstipend; Nordisk Kulturkontakt; Nordisk Kulturfond; Mobilitetsstøtte fra Kulturkontakt Nord; Kulturrådet i Canada; Kritikerlagets reisestipend treårige arbeidsstipend; ISCP residency opphold New York; Forfatterstipend fra Norsk faglitterær forfatter og oversetterforening; Forart stipend; Competence building and research grant, Dia Art Center & PS1 MoMA, Austrian Federal Chancellery; Research and residency grants - Goethe Institut; Dansk Kunstfonds research/reisestipend; American-Scandinavian Foundation; Professional Development Award for selve kuratorutdanningen; Kommunale og Fylkeskommunale stipender.

Viktigste støtteordninger for medlemmene til Norsk Kuratorforening

Det finnes flere ulike støtteordninger kuratorer kan søke midler fra, men flere respondenter antyder at dagens situasjon ikke er tilfredsstillende. En respondent sier: *“Det finnes få [støtteordninger] man kan søke”*. En annen respondent uttaler: *“Vanskelig å si, men viktig at det finnes gode støtteordninger når man som frilanskurator har et faglig fundert og relevant utstillingsprosjekt man ønsker å realisere og ikke man ikke har institusjonell tilknytning. Jeg arbeidet flere år selv som frilans [...] og kurator og ville ikke fått realisert et omfattende utstillingsprosjekt uten at det var mulig å søke støtte gjennom Kulturrådet og Fritt Ord.”*

På spørsmål om hvilke private eller offentlige støtteordninger som er viktigst for kuratorene, har enkelte av respondentene nevnt støtteordningene på generelt grunnlag, for eksempel kunstnerstipender, prosjektstøtte, reisestipender, utstillingsstøtte, mens andre er mer konkrete i sin tilbakemelding. Respondentene oppgir følgende støtteordninger:

Tabell: Viktigste private eller offentlige støtteordninger for medlemmene til Norsk Kuratorforening.

Stipend	Antall som oppgir Støtteordningen
Norsk Kulturråd	44
Office for Contemporary Art Norway (OCA)	17
Fritt ord	16
Kommune (Bergen nevnes hyppigst)	16
KORO	9
Fylkeskommuner	9
Statlig støtte/Kulturdepartementet/statens kunstnerstipend/ambassader og konsulater	9
Nordisk Kulturfond	5
Kulturkontakt Norden	4
Driftsstøtte egen virksomhet	4
Annet	20

N=66.

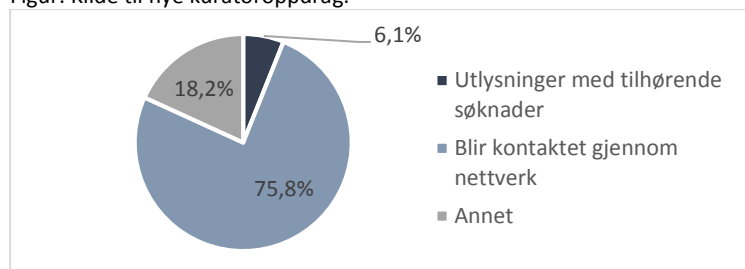
Norsk Kulturråd er den støtteordningen som flest nevner. OCA, Fritt Ord og støtte fra kommune nevnes også hyppig. Deretter følger støtteordninger fra Fylkeskommuner og diverse statlige støtteordninger. Også Nordisk Kulturfond, Kulturkontakt Norden og Driftsstøtte fra egen virksomhet nevnes av mer enn én respondent. At situasjonen er utfordrende antydes i denne respondentens svar på spørsmål om viktigste støtteordning: *“fristende å si NAV”*.

I kategorien Annet er følgende nevnt: Baltic fundings, Barentskult, BKH, Dansk Kunstfond, DNB-sparebankstiftelsen, finske FRAME, Gallerier, Goethe Instituttet, ISGIES, Museer og institusjoner (honorarer), Nordic Culture Point, Nordisk Kulturkontakt, Norsk faglitterær forfatter og oversetterforening, Norsk Kulturfonds ulike ordninger, Norwegian Crafts, Prohelvetia, SNN kulturnæringsstiftelse, Sparebanken sør, Statens Kunstfond i Danmark og Vederlagsfondet.

MEDLEMMENES VIKTIGSTE KILDE TIL NYE KURATOROPPDRAG

Nærmere 76% (50 stk) blir kontaktet gjennom nettverk ved nye kuratoroppdrag. Dette viser hvor viktig nettverk er for medlemmene til Norsk Kuratorforening. Kun 6% oppgir utlysninger som kanal for nye oppdrag.

Figur: Kilde til nye kuratoroppdrag.

N=66.

MEDLEMMENES ANBEFALING TIL NORSK KURATORFORENING

I undersøkelsen ble respondentene spurt om hvilke saker de anser som viktigst at Norsk Kuratorforening fokuserer på. Respondentene ble bedt om å rangere:

- *Opphavsrett/kreditering for kuratorer*
- *Arbeidsstipend*

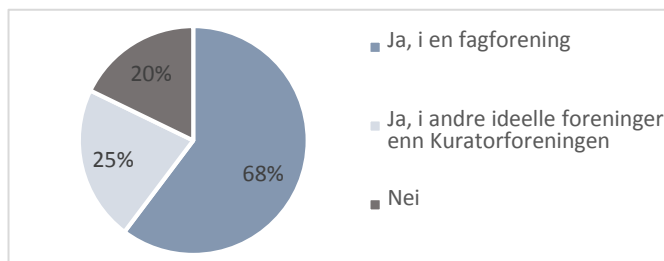
- *Arbeid for økte/faste honorarer*
- *Opprettelse av nasjonalt kuratorarkiv.*
- *Annet*

Arbeid for "arbeidsstipend" og "økte/faste honorarer" for kuratorer er det medlemmene anser som aller viktigst at Norsk Kuratorforening arbeider for. De aller fleste rangerte dette som viktigst eller nest viktigst. Deretter følger fokus på "opphavsrett/kreditering" for kuratorer og "opprettelse av nasjonalt kuratorarkiv". Basert på denne tilbakemeldingen bør Norsk Kuratorforening arbeide spesielt for "økt antall stipender" og "økte eller fast honorering av kuratoroppdrag".

Fagorganisering

68% av medlemmene til Norsk Kuratorforening er organisert i en fagforening, 20% er ikke organisert. 25% er organisert i andre ideelle foreninger enn kuratorforeningen. 12% (8 stk) oppgir å være organisert både i en fagforening, og i en annen ideell organisasjon enn Norsk Kuratorforening.

Tabell: Er du organisert?

N= 65.

Nærmere om organisering i fagforeninger

68% respondenter oppgir at de er organisert i en fagforening. Følgende foreninger oppgis i denne forbindelse:

Fagforening	Antall	Andel av dem som er organisert i en fagforening
Norsk Kuratorforening	17	39 %
Forskerforbundet	16	36 %
Norsk Billedkunstnere (NBK)	10	23 %
Unge Kunstneres Samfund (UKS)	5	11 %
Norsk Kritikerlag	3	7 %
Norsk Tjenestemannslag	3	7 %
Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening	2	5 %
AICA	2	5 %
IKT	2	5 %

N=66.

34% (15 stk) av dem som sier de er medlem av en fagforening, oppgir flere enn én forening. Selv om spørsmålet var hvilken *fagforening* medlemmene er organisert i, har respondentene listet opp fagforening og ideelle foreninger. 36% sier de er organisert i Forskerforbundet, 23% er medlem i NBK, 7% er medlem i Norsk Tjenestemannslag, mens 5% er medlem i Norsk faglitterære forfatter- og oversetterforening. Det gjøres oppmerksom på at Norsk Kuratorforening, Norsk Kritikerlag og Unge Kunstneres Samfund ikke er fagforeninger.

Andre foreninger respondenten oppgir er: AK, Akademikerforbundet, BKFH, BOA, Dansk Magisterforening, Fagforbundet, ICOM, IKT, FFF, LNM, MAF, MFO, NKF, Norske Kunsthåndverkere, Norske scenografer, Samfunnsviterne, TBK, Tegnerforbundet og TONO.

Nærmere om medlemskap i andre ideelle foreninger

25% (16 stk) oppgir å være organisert i en ideell forening utenom Norsk Kuratorforening. Følgende ideelle foreninger er representert:

Ideell forening	Antall	Andel av dem som oppgir annen ideell forening enn Norsk Kuratorforening
UKS	9	56 %
NBK	5	31 %
Kritikerlaget	3	19 %
BOA	2	13 %

N=16.

Blant dem som oppgir at de også er medlemmer i en annen forening enn Norsk Kuratorforening, blir foreningen Unge kunstneres Samfund nevnt flest ganger (56%). En respondent sier: *“jeg meldte meg inn før de - på grunn av opprettelsen av Kuratorforeningen - sluttet å ta inn kuratorer som medlemmer”*.

Andre ideelle foreninger som medlemmene til Norsk Kuratorforening oppgir å være med i er: Den danske foreningen “Unge Kunstnere og Kunstformidlere”, Tromsø Kunstforening, Rødt, Norsk Arkitekters landsforbund, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFFO), NFF, NKF, NNKS, Kystlaget, Kunsthall i Stavanger, Forbundet Frie Fotografer, FFF, CIMAM (ICOM), BKFH, Bergen Kunsthall, Arktisk forening og - International association of curators of contemporary art (IKT).

3. INSTITUSJONERS BRUK AV FRILANSKURATORER

INNLEDNING

Undersøkelsen ble sendt ut til 30 norske institusjoner. Norsk Kuratorforening identifiserte respondentene. Totalt besvarte 25 enheter spørreskjemaet. Dette utgjør 83% besvarelsesgrad. Kapitlet fokuserer på aktørenes bruk av frilanskuratorer, deres positive og negative erfaring ved bruk av frilanskuratorer og hvordan frilanskuratorer blir honorert. I tillegg ser vi på hvilke arbeidsoppgaver frilanskuratorene vanligvis utfører. Følgende enheter mottok spørreskjemaet:

Institusjoner	
Munchmuseet	Oslo Kunstforening
Henie Onstad Kunstsenter	Akershus Kunstsenter
Trondheim Kunstmuseum	Fotogalleriet
Nordnorsk Kunstmuseum	Nordnorsk Kunstsenter
KODE Bergen	Kurant Tromsø
Museet for Samtidskunst	1857 Oslo
Stavanger Kunstmuseum	Prosjektrom Normans
Astrup Fearnley Museum	Kunstbanken - Hamar
Kunstnerens Hus	Kristiansand Kunsthall
Bergen Kunsthall	Kunstnerforbundet
Stavanger Kunsthall	Momentum / Punkt Ø
Tromsø Kunstforening	LIAF / styret til NNKS
Trøndelag Senter for Samtidskunst	Bergen Assembly
Rogaland Kunstsenter	Kabuso
Kunsthall Oslo	Hordaland Kunstsenter
	Kunsthall Trondheim

AKTØRENES FASTE KURATORER

5 enheter har ingen fast ansatt kuratorer, resterende 20 enheter har en eller flere fast ansatt kuratorer.

Tabell: Oversikt faste årsverk, antall faste kuratorer og andel kuratorårsverk.

Antall faste årsverk	Snitt antall faste kurator-årsverk i kategorien	Gjennomsnittlig andel faste kuratorårsverk i forhold til faste årsverk
Under 10 faste årsverk (17 enheter)	0,75	32%
Fra 10-30 faste årsverk (5 enheter)	2,4	16%
Over 80 faste årsverk (2 enheter)	6,5	6%

N=23. Det gjøres oppmerksom på at det er få respondenter i de enkelte kategoriene. Tallene gjelder kun for aktørene i undersøkelsen.

AKTØRENES BRUK AV FRILANSKURATORER

Norsk Kuratorforening ønsker kartlagt hvor mange som benytter seg av frilanskuratorer. 92% (23 stk) av de spurte institusjonene har benyttet frilanskurator i perioden 2012-2016. 8% (2 stk) har ikke benyttet frilanskurator i perioden.

Figur: Aktørenes bruk av frilanskurator i perioden 2012-2016.

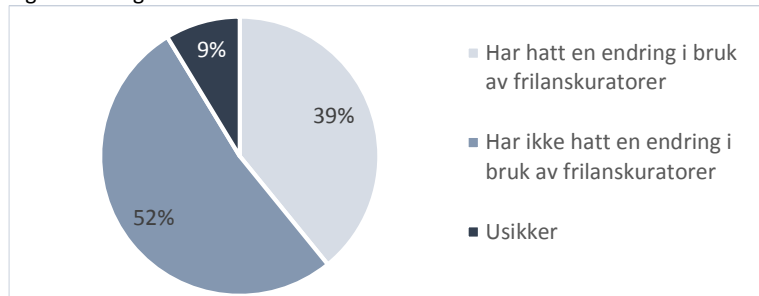
N=25.

En av enhetene som ikke har benyttet seg av frilanskuratorer siste 5 årene begrunner det med “manglende økonomi”. Den andre er en nyåpnet enhet.

Aktørenes endring i bruk av frilanskuratorer

39% (9 stk) mener bruk av frilanskuratorer har endret seg de siste 5 årene, 52% (12 stk) har ikke hatt en endring. 9% (2 stk) er usikker.

Figur: Endring i bruk av frilanskuratorer.

N=23.

Blant dem som har hatt en endring, benytter 44,5% (4 stk) frilanskuratorer i *langt større* grad enn før, mens resterende 55,5% (5 stk) benytter det i *noe større* grad enn før. Det er ingen som benytter frilanskuratorer i mindre grad enn før. Begrunnelsen for økt bruk av frilanskuratorer oppgis til å være:

- Behov for spesialisert kunnskap i enkelttilfeller
- Eget satsningsområde som krever eksterne kuratorer
- Mer innovasjon/innoverende grep som institusjon
- Bedre økonomi som gir mulighet for økt bruk av frilanskuratorer
- Flere interessante tilgjengelige kuratorer nå enn tidligere
- Utvikle nettverk hos de ansatte
- Faglig utvikling hos de ansatte
- Begrenset kapasitet i egen bedrift

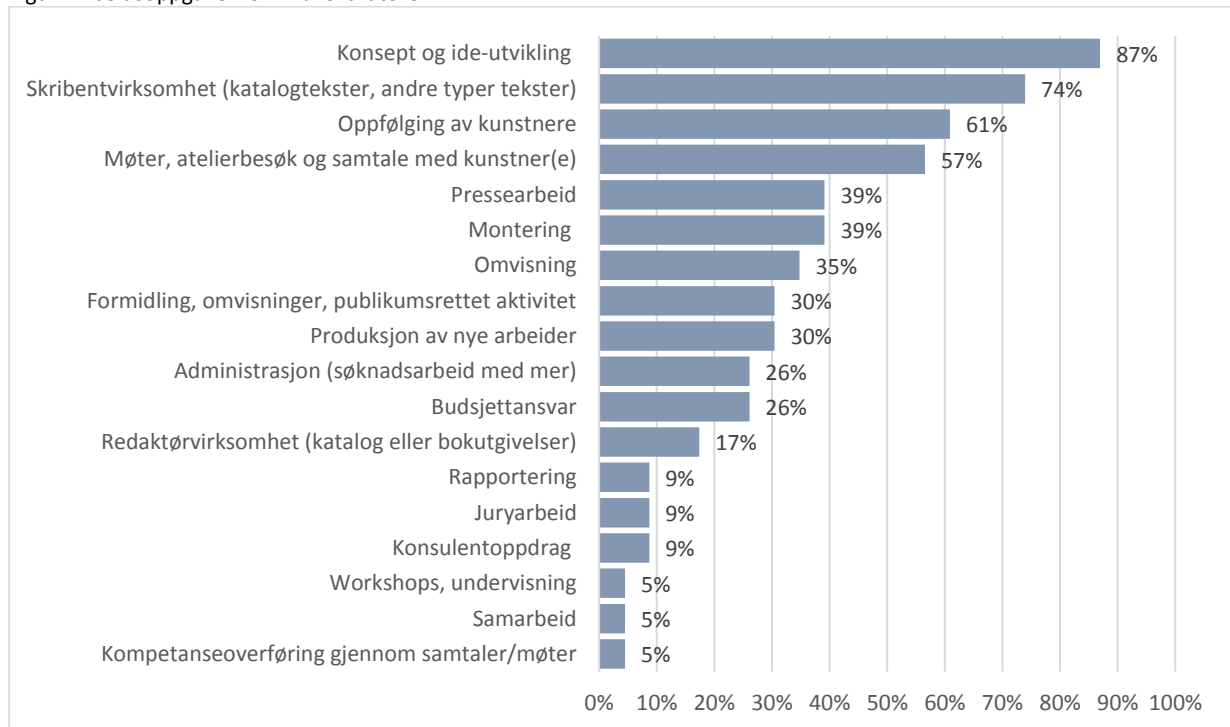
En aktør begrunner økt bruk av frilanskurator med:

“Ønske om et mer interessant og dynamisk program, større fokus på formidling og publikum, ønske om makspredning. Utforskning rundt utstillingsformatet er stadig viktigere for kunstnerne og for institusjonen, kuratorene er kanskje mer synlig enn før i Norge (bla pga etableringen av kuratorutdanningen i Bergen) og vi ønsker å gi de en arena å jobbe på”.

ARBEIDSGAVER FOR FRILANSKURATORENE

Vi så i kapittel 2 at oppgaver utført av frilanskuratorer i størst grad var “konsept- og idéutvikling”, “skribentvirksomhet”, “oppfølging av kunstnere”, “pressearbeid” og “administrasjon”. Når man spør institusjonene hvilke oppgaver deres frilanskuratorer gjennomførte, ser vi at “Konsept og idéutvikling”, “skribentvirksomhet” og “oppfølging av kunstnere” er arbeidsoppgaver frilanskuratorer oftest utfører for instituttene i undersøkelsen. Det er med andre ord samsvar mellom hva frilanskuratoren rapporterte av arbeidsoppgaver ved siste utstillinger, og hva institusjonene rapporterer.

Figur: Arbeidsoppgaver for frilanskuratorer.

N=23. 3 aktører oppgav kun en av de listede arbeidsoppgavene. De resterende oppgav 2 eller flere.

AKTØRENS ERFARING VED BRUK AV FRILANSKURATORER

Aktørene har både positive og negative erfaring med bruk av frilanskuratorer. Vi ser i det følgende på hvilke erfaringer de som har benyttet seg av frilanskuratorer har.

Hvilke positive erfaringer har aktørene med frilanskuratorene?

Respondentene oppgir flere positive erfaringer ved bruk av frilanskuratorer. Vi ser i det følgende på hvilke positive erfaringer institusjonene trekker frem.

Ny kompetanse/faglig tyngde

Ny kompetanse/faglig tyngde blir trukket frem av 43% av respondentene (10 stk), som en positiv erfaring ved bruk av eksterne kuratorer. Respondentene sier blant annet:

“Prosjektene får en annen form for faglig tyngde”.

“En frilanskurator tilfører virksomheten ny kompetanse/ideer/energi, og kan virke som en drivkraft i et visningssted preget av få ressurser. En frilanskurator kan også besitte en særkompetanse som ikke finnes i kunstsenteret”.

“Bringer ny kunnskap”.

“Frilanskuratorer tilfører og forsterker faglig kompetanse som vi ikke har mulighet til å ha i faste stillinger”.

“Forskning og spesialisert kunnskap bringes inn i institusjonen”.

“Kompetanseoverføring av metodikk og diskursivt arbeid”.

“Tilføring av ny kompetanse. Utfordre institusjonens tankesett”.

“Høy faglig kvalitet”.

“Positivt med eksterne hjelp når de har kunnskap eller kontaktnett vi mangler”.

“Gode kuratorer, som samarbeider godt og ser seg selv om en del av organisasjonens faste stab vil ofte overføre kompetanse til organisasjonen”.

“Til [...] og andre utstillingsprosjekter på [...] får vi inn høy kompetanse på spesialområder for [...]. Skaper en dynamikk med den faste staben som resulterer i ny kompetanse og utvidet erfaringskunnskap”.

Nye idéer og impulser

Nye idéer og impulser blir trukket frem i like stor grad som økt kompetanse. 43% (10 respondenter) nevner nye ideer og impulser. Respondentene sier blant annet følgende:

“Bra med flere stemmer, mangfold av ideer og tanker rundt utstillingsprogrammet”.

“Muligheten å jobbe med frilanskuratorer trekker inn nye perspektiver på kunst, nye konsepter som bidrar til en aktiv og levende institusjon”.

“Tilfører energi og dynamikk til arbeidet og miljøet”.

“Veldig positivt å få inn andre, nye stemmer, det mangfoldiggjør institusjonen vår”.

“Mulighet for nye ideer”.

“Bidrar til å fornye virksomheten, gi nye innfallsvinkler og trekker inn nye kunstnere gjennom andre erfaringer og nettverk”.

“En frilanskurator tilfører virksomheten nye ideer/energi, og kan virke som en drivkraft i et visningssted preget av få ressurser”.

“Vi opplever det som positivt at vi gjennom å invitere kurator ofte blir presentert for nye kunstnerskap, da vi ikke kontrollerer innhold”.

“Tilfører andre kvaliteter i samarbeidet med kunstnere”.

Mulighet for større nettverk

Nettverk blir trukket frem blant 17% av respondentene (4 stk):

“Bringer nytt nettverk”.

“Utenlandske frilanskuratorer er viktig for å holde en internasjonal profil og skape nye kontakt med kunstmiljøer andre steder i verden”.

“Mulighet for å få inn kontaktnettverk”.

“Utvikling av nettverk”.

Økt fleksibilitet og arbeidskapasitet

13% (3 respondenter) nevner positiv erfaring som økt fleksibilitet og arbeidskapasitet. Dette kan være spesielt viktig for de mindre aktørene, med få ansatte. Aktørene sier som følger:

“Stor grad av fleksibilitet og arbeidskapasitet”.

“I beste fall fungerer de som en ekstra kunstner i utstillingen, med et prosjekt og argument som er tydelig og som kan vurderes og diskuteres”.

“Større fleksibilitet”.

Gode ambassadører/markedsførere

En kurator kan være en god ambassadør, og en god markedsfører ifølge enkelte respondenter. En av dem uttalte: *“Frilanskurator vi brukte i 2015 kom med et sterkt engasjement for prosjektet. Vedkommende har vært en meget god ambassadør for utstillingen i ettertid”*. En annen uttalte: *“De eksternt kuraterte utstillingene har vært svært vellykkede mtp publikum og oppmerksomhet”*.

Godt samarbeid/positiv erfaring ved bruk av frilanskuratorer

Tre aktører trekker frem positivt og bra samarbeid som en av deres positive erfaringer ved bruk av frilanskuratorene.

I tillegg til ovenstående positive erfaringer ved bruk av eksterne frilanskuratorer, trekker en aktør frem spredning av makt. Respondenten sier at bruk av frilanskuratorer: *“Bidrar til større maktfordeling i kunstfeltet”*.

Hvilke negative erfaringer har aktørene med frilanskuratorene?

3 av aktørene oppgir at de ikke har noen negativ erfaring ved bruk av frilanskuratorer, mens 5 svarer blankt. 17 aktører nevner negative erfaringer ved bruk av frilanskuratorer. Negative erfaringer som blir trukket frem av respondentene er:

Manglende forståelse for organisasjonen de skal samarbeide med

Hele 10 ganger blir utfordring rundt manglende kjennskap og forståelse for organisasjonen nevnt som en negativ erfaring med frilanskuratorene. Respondentene sier som følger:

“Frilanskuratorer kan ha liten forståelse av hvordan en organisasjon fungerer. Dette kan være i forhold til hva slags ressurser som er tilgjengelige for dem selv, og i forhold til å forstå at en organisasjon har overordnede mål og forpliktelser som går lengre enn til f.eks. den nærmeste biennalen. I et samarbeid med kurator er det viktig å avklare hva som er frilanskuratorens viktigste mål, og hva som er organisasjonens viktigste mål”.

“Kuratorer som tenker at de er en slag auteurer, og synes det er avgjørende at de skal ha sitt konseptuelle avtrykk på alle deler av arrangementet/utstillingen/festivalen kan være problematisk å samarbeide med for en stab som allerede sitter med mye erfaring. Samarbeid med kuratorer som har et sterkt kontrollbehov forsinker også prosessene når man arbeider med store arrangementer”.

“Det kan være problematisk om kurator ikke forankres godt nok i institusjonens verdisett og budsjettprosesser”.

“En frilanskurator kommer i en mellomposisjon mellom kunstner og institusjon. Rolleforståelse og rollefordeling kan i visse tilfeller være utfordrende. Det kan også være utfordrende at noen som utgjør et vesentlig arbeid ikke kjenner til interne forhold og det daglige arbeidet i institusjonen”.

“Kan være utfordrende å få en person som ikke kjenner rutiner, språk, etc. Det stiller krav til organisasjonen”.

“Frilansere deler ikke referanser, stil eller profil med institusjonen, og blir gjerne enda et ledd av ideer eller argumenter mellom kunstnerne, institusjonen og publikum. Det er kompliserende å ha noen som skal formidle praktisk eller idemessig informasjon mellom en kunstner og produksjonsleddet”.

“Noen tilpasningsutfordringer i møte med institusjonen, for eksempel, regulerte arbeidstider. Koordinering av kommunikasjonsarbeid”.

"Kuratorer utenfra (særlig hvis de kommer langt utenfra) kan ha liten forståelse for lokal kontekst. Dette får gjerne to uheldige virkninger: 1) kuratorer som skal arbeide med prosjekter knyttet til sted/region/område finner opp kruttet på nytt; 2) kommunikasjonen med / tilrettelegging for lokalt publikum fungerer dårlig".

"I samarbeid med frilanskuratorer som har arbeidet i internasjonale sammenhenger kan det oppstå konflikter som skyldes ulike arbeidskulturer, forventninger og måter å kommunisere på til det som oppfattes som underordnede i organisasjonen".

"Noen, spesielt de yngre, har ikke erfaring med drift, og har andre forventninger til ting enn det som er realitetene".

Negative erfaring rundt økonomi ved bruk av frilanskuratorer

Negativ erfaring med hensyn til økonomi blir trukket frem fire ganger i undersøkelsen.

Respondentene sier:

"Ønsker eller forventninger som kan bli fordyrende og ikke i tråd med stramt budsjett og bemanning. Kan medføre organisatoriske utfordringer i samarbeidet mellom kunstfaglig råd/staben, kunstnere og kurator. Krever av institusjonen og ansatte at etablerte praksiser og rutiner må endres eller tilpasses, og fordi økonomien ikke gir handlingsrom for dette kan det bli uenighet eller noe slitasje".

"Pga stramme budsjett, kan budsjettfordelingen bli vanskeligere. Det er flere involverte parter enn når vi inviterer en kunstner direkte".

"Det er svært anstrengende å arbeide med eksterne kuratorer på såpass små budsjetter som vi opererer med. Vi er ofte ikke i stand til å tilby lønn eller honorar i den størrelsesorden vi ønsker".

"Kuratorene er gjerne ambisiøse og ønsker å gjennomføre prosjekter som er over våre ressurser og vår økonomi".

Økt merarbeid ved bruk av frilanskuratorer

Enkelte trekker også frem økt merarbeid ved bruk av frilanskuratorer. Respondentene uttaler følgende:

"Vedkommende hadde lite erfaring med å kuratere prosjekter av den størrelse som dette var på, og også lite erfaring med skrivearbeid, noe som førte til merarbeid internt".

"Profesjonaliteten og pålitelighet har vært varierende og noen ganger er arbeidsmengden dobbelt så høyt enn hvis man hadde gjort jobben/kurateringen selv".

"Det innebærer ofte merarbeid, og er derfor en utfordring for veldig små organisasjoner".

Konflikt mellom ansatte og frilanskuratorer

Konflikt mellom ansatte og frilanskuratorer kan forekomme. Respondentene sier i den forbindelse:

"Sjalousi fra faste ansatte kan også oppstå".

"Samarbeider dårlig med staben".

Andre negative erfaringer med bruk av frilanskuratorer

Andre negative erfaringer som trekkes frem ved bruk av frilanskuratorer er som følger:

“Som leder mister du noe av kontrollen og den daglige kommunikasjonen. Du må også gamble litt på at vedkommende leverer etter avtale, og lojaliteten kan være svekket ved å bruke en utenfor institusjonen. Konfliktnivået kan økes”.

“Det virker som om veldig mange kuratorer fremdeles liker å skrive om utstillinger og kunstnere ved å knytte det opp til noen teoretiske perspektiver og framstille det i et ikke spesielt lettlest språk, som verken er god lesning for et allment publikum eller akademikere”.

“Ingen negative erfaringer i selve arbeidssituasjonen, men som med andre frilansere kan det alltid være et problem at erfaring og kompetanse og mulighet for oppfølging av samarbeidspartnere og nettverk forsvinner ut av organisasjonen”.

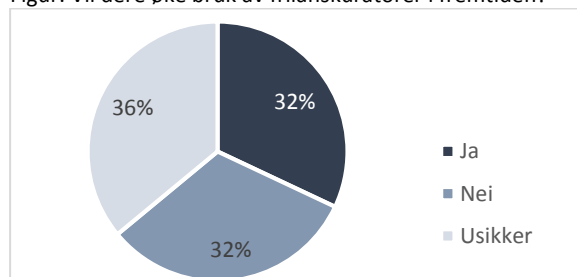
“Liten stab gjør at kuratoren må gjøre mye administrativt”.

“Ikke følger opp oppgaver, og leverer for sent det de skal gjøre”.

FREMTIDIG BRUK AV FRILANSKURATORER

32% (8 stk) av institusjonene som deltok i undersøkelsen oppgir at de vil øke bruk av frilanskuratorer i fremtiden. 32% (8 stk) av aktørene vil ikke øke bruken fremover, mens 36% (9 stk) er usikre.

Figur: Vil dere øke bruk av frilanskuratorer i fremtiden?

N= 25.

AKTØRENES HONORERING AV FRILANSKURATORENE

Hele 96% (22 stk.) oppgir fast pris på prosjekt ved honorering. Kun én aktør honorerer på timesbasis, mens en annen honorerer fast beløp pr år. 2 aktører (9%) i undersøkelsen har midlertidige ansettelsler av kuratorer.

Figur: Aktørenes honorering av frilanskuratorer.

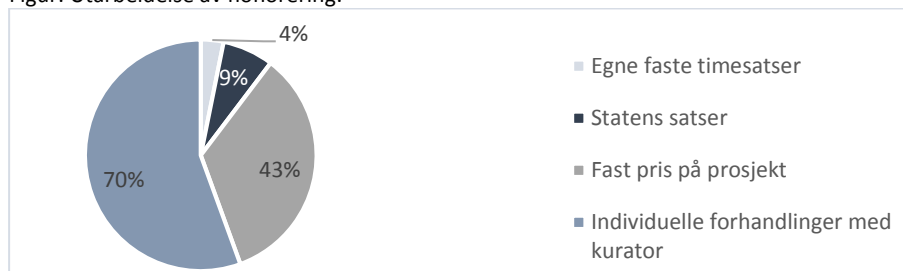

N=23. Flere svar mulige, 3 aktører benyttet seg av denne muligheten.

Aktørenes utarbeidelse av honorering

70% (16 stk.) har individuelle forhandlinger med kuratorer, mens 39% (9 stk.) setter en fast pris på prosjektet. 5 aktører (22%) oppgir både individuelle forhandlinger og fastpris som metode for utarbeidelse av honoreringen.

Figur: Utarbeidelse av honorering.

N=23. Flere svar mulige, 6 aktører benyttet seg av denne muligheten.

Aktørenes utbetaling av frilanshonorering

Totalt sett utbetalte de undersøkte aktørene 3.225.120 kroner i frilanshonorar året 2016. Dette var fordelt på 44 prosjekter. En aktør stod for 18 av disse prosjektene. I snitt var hvert frilansoppdrag verd kr 73 298.

Tabell: Oversikt utbetaling frilanshonorering og antall frilansoppdrag.

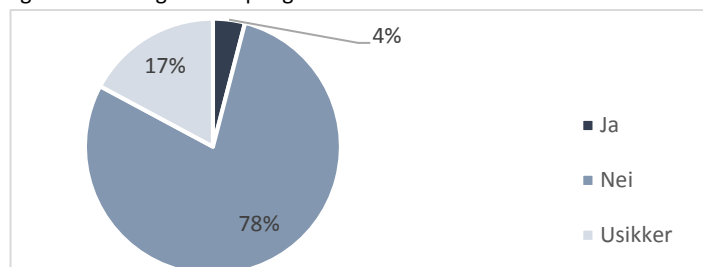
Antall frilansoppdrag i 2016, pr aktør?	Utbetaling frilanshonorar 2016 pr aktør	Gjennomsnittlig kr pr frilansoppdrag
18	kr 1 500 000	kr 83 333
5	kr 575 120	kr 115 024
2	kr 240 000	kr 120 000
1	kr 220 000	kr 220 000
1	kr 200 000	kr 200 000
2	kr 140 000	kr 70 000
3	kr 100 000	kr 33 333
1	kr 45 000	kr 45 000
2	kr 45 000	kr 22 500
1	kr 35 000	kr 35 000
2	kr 30 000	kr 15 000
1	kr 30 000	kr 30 000
3	kr 30 000	kr 10 000
1	kr 25 000	kr 25 000
1	kr 10 000	kr 10 000
Sum	kr 3 225 120	kr 73 298
Snitt	kr 215 008	kr 68 946

N=15. Kun 15 aktører besvarte spørsmål.

Aktørenes utbetaling av feriepenger

Kun 4% (1 aktør) oppgir å utbetale feriepenger ved bruk av frilanskuratorer. 78% (18 stk) utbetaler ikke feriepenger ved bruk av frilanskuratorer, mens 17% (4 stk) er usikker på om de utbetaler feriepenger.

Figur: Utbetaling av feriepenger.

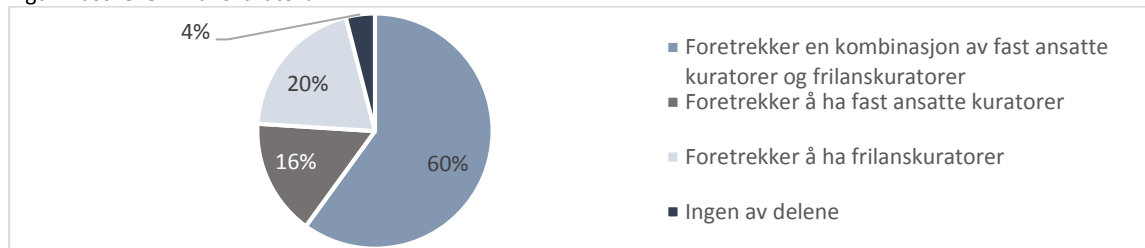

N=23.

FORETREKKER AKTØRENE FRILANS ELLER FAST ANSATT KURATOR?

60% av de spurte aktørene foretrekker en kombinasjon av fast ansatte kuratorer og frilanskuratorer. 20% foretrekker frilanskuratorer, mens 16% foretrekker fast ansatte kuratorer.

Figur: Fast- eller frilanskurator?

N=25.

Nærmere om aktørene som foretrekker fast ansatte kuratorer

Aktører som foretrekker fast ansatte kuratorer begrunner dette med "bygging av kunnskap" og "bedre arbeidsmiljø for de ansatte". Aktørene sier som følger:

"Fordi det bygger kunnskap i institusjonen over tid og denne forankres i institusjonen. Arbeidsmiljø blir bedre om arbeidskraften er fast ansatt".

"Vi har [...] fast ansatte som kuratorer, så de har lyst å lage utstillinger :-). men det er flott å ha av og til en ekstern kurator med, spesielt også fra andre museene nå det er en utstillingsturne".

"Det gjør det enklere å ta vare på erfaring og nettverk som er samlet opp i enkelt-prosjekter i organisasjonen, noe som er en forutsetning for organisasjons-utvikling. Men selv om vi foretrekker dette, så er det av budsjettmessige årsaker ikke mulig å ha fast ansatte kuratorer til å dekke absolutt all virksomhet."

Nærmere om aktører som foretrekker frilanskuratorer

De aktørene som foretrekker frilanskuratorer begrunner dette med økonomi, organisatorisk modell, periodiske prosjekter og nettverk. Aktørene sier:

"Det fungerer i tråd med institusjonens organisatoriske modell hvor kunstfaglig råd juryer innholdet".

"Institusjonen har faste budsjetttrammer som ikke tillater flere ansatte enn de som vi har per i dag. Å ansette en kurator har for høyt finansiell risiko. I tillegg er interessant å variere etter behov. Noen ganger er det interessant å engasjere en frilanskurator som har ekspertise i [...], noen ganger i andre felt".

"Fordi vi er et kunstnerdrevet visningssted og har ingen fast ansatte eller store budsjett".

"Periodisk prosjekter, så kuratorer endres i faste intervall".

"Kuratorene gir kontakt med nye kunstnere og kunstmiljøer. Gjennom dette bidrar de med fornyelse".

4. OPPSUMMERING

Norsk Kuratorforening arbeider for å øke forståelsen for kuratorprofesjonen i Norge. Denne rapporten kartlegger arbeidsvilkårene for kuratorer i Norge og består av to spørreundersøkelser. Den ene av undersøkelsen ble rettet mot medlemmene til Norsk Kuratorforening. Den andre ble besvart av institusjoner som antas å benytte frilanskuratorer. På denne måten bli kuratorene sett både fra medlemmenes- og institusjonenes perspektiv.

Funn i undersøkelsen viser at medlemmene til Norsk Kuratorforening har lang fartstid som kurator. Kuratorene har en kombinasjon av mange stillingstyper. Stillingene varierer i fra fast ansatt som kurator eller innen andre fagområder, til frilanskuratorer. Mange kombinerer også frilans med åremål eller andre midlertidige stillinger. De aller fleste av medlemmene er høyt utdannet innen eget fagfelt. 53% har en kuratorutdannelse. Svært mange av medlemmene arbeider prosjektbasert, uten noen fast inntekt å forholde seg til. Kuratorer med fast ansettelse har en langt høyere inntekt enn frilanskuratorene. 56% ønsker seg en stilling som fast ansatt kurator. Mannlige kuratorer har en høyere inntekt enn kvinnelige kuratorer. Til tross for uforutsigbar inntekt blant mange medlemmer har nærmere 50% påtatt seg ulønnet kuratorarbeid. Bakgrunnen for dette er et ønske om å bidra, prosjektene oppleves som faglig spennende og mulighet for nettverksbygging.

Medlemmene er internasjonalt orientert. De fleste har hatt oppdrag i utlandet, og 85% ønsker å kombinere oppdrag i utlandet med oppdrag i Norge. Konsept og idéutvikling, oppfølging og veiledning av kunstnere, montering, pressearbeid og skribentvirksomhet er oppgaver som flest utfører ved utstillingsoppdrag. Utstillingsoppdragene består i de fleste tilfeller av flere oppgaver. Det er få utstillingsoppdrag som består av kun én eller to oppgaver. De aller fleste av medlemmene opplever kunstnerisk frihet i sitt arbeid. Det er likevel flere ting som kan hindre denne friheten som økonomiske ressurser, organisasjonene de arbeider for, tidligere inngåtte avtaler og overstyring fra finansielle bidragsytere.

Ca 94% av respondentene oppgir at de er interessert i å motta et arbeidsstipend. 36% har mottatt stipend i løpet av sitt kuratoriske virke. Blant dem som har mottatt et stipend er respondenter som innehar en spesifikk kuratorutdannelse overrepresenterte. Medlemmenes viktigste kilde til nye oppdrag er nettverk. For kuratorer er likevel private og offentlige støtteordninger viktig. Den viktigste støtteordninger som oppgis er Norsk Kulturråd, OCA, Fritt ord og andre støtteordninger fra kommuner. Fremover mener medlemmene det er viktig at Norsk Kuratorforening arbeider for flere "Arbeidsstipender" og "økt honorering av oppdrag".

Blant de undersøkte institusjonene hadde 92% benyttet seg av minst én frilanskurator, og 60% foretrekker en kombinasjon av fast og frilanskuratorer. Det er flere grunner til at institusjonene knytter til seg frilanskuratorer. Behov for spesialisert kunnskap, innoverende grep, faglig utvikling hos ansatte, nettverksbygging og begrenset kapasitet i egen bedrift, blir trukket frem. Frilanskuratorer utfører oftest oppgaver relatert til konsept- og idéutvikling, skribentvirksomhet, oppfølging av kunstnere, møter, pressearbeid og montering. Dette er svært sammenfallende med oppgaver frilanskuratorene selv sa de utførte. Institusjonene ser flere positive effekter ved bruk av frilanskuratorer: Ny kompetanse/faglig tyngde, nye idéer/impulser, nettverk, økt fleksibilitet og arbeidskapasitet trekkes frem av flere. Negative erfaringer blir oppgitt til å være kuratorenes manglende forståelse for organisasjonen de skal arbeide med, økonomiske utfordringer, økt merarbeid og konflikt med institusjonen eller dens ansatte. 32% sier de kommer til å øke bruk av frilanskuratorer fremover. Fast pris pr prosjekt benyttes oftest som honoreringsmetode og prisen settes i individuelle forhandlinger med den aktuelle kuratoren.

Agderforskning AS

Post- og besøksadresse:

Kristiansand:
Gimlemoen 19
4630 Kristiansand, Norway

Tel: +47 480 10 520
Epost: post@agderforskning.no

<http://www.agderforskning.no>

